

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МІСІОНЕРСЬКОГО ТОВАРИСТВА «СВІТЛО НА СХОДІ»

ВІРА і ЖИТТЯ

3•2023

КОРИСНА
САМОТНІСТЬ

ВЕРЕДЛИВИЙ
ДІДУГАН

РАЙ
СЕРЦЯ

МІЖ
ДВОХ ДАТ

САМОТНІСТЬ

У НОМЕРІ:

4

Мала кафедра

Віктор ТАНЦЮРА

КОРИСНА САМОТНІСТЬ

5

Есе

Ганна КУШНАРЬОВА

ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ НЕБА

9

Гортаючи старі сторінки

ДЕЩО ІЗ ЖИТТЯ

10

Поезія

Євген АРХИПЕНКО

ВЕРЕДЛИВИЙ ДІДУГАН

12

Духовна стаття

Віктор ЦАНДЕР

ЛЮБОВ БОГА – НА СПАСІННЯ

15

Свідчення

Канає ВУЙЧИЧ

Я ЧЕКАВ...

16

Есе

Іван ЛЕЩУК

РАЙ СЕРЦЯ

19

Точка зору

Сергій ГОЛОВІН

СОНЦЕ В ГІВ'ОНІ

20

Наше інтерв'ю

Ширинай ДОСОВА

ЗНАЙДИ СВОЄ СЛУЖІННЯ!

25

Гортаючи старі сторінки

Павло РОГОЗІН

ЗАЗДРИСТЬ

26

Есе

Надія ОРЛОВА

МІЖ ДВОХ ДАТ

28

Свідчення

Сергій ГОЛОВІН

ПОБАЧИТИ БІБЛІЮ

30

Листи читачів

ГОСПОДЬ МЕНЕ ВЕДЕ

У ГОЛОВНОМУ – ЄДНІСТЬ,
У ДРУГОРЯДНОМУ – ВОЛЯ,
У ВСЬОМУ – ЛЮБОВ.

Бл. Августин

РАЙ

Архієпископ Іоан (Шаховський)

*Риба з річки позира
На кущі бузкові,
Не гає, проте, вода
Бачить цвіт чудовий.*

*Так і душі в днях, що йдуть,
Де не зазирають, –
Бачать тінь лише огню,
Лише відблиск Раю.*

САМОТНІСТЬ

Ще на початку Господь, створивши людину, побачив, що недобре бути людині одинокою.

Навіть у надзвичайно чудовому світі, який був на початку, з гармонійними відносинами з птахами, рибами, звірами, де не було дискомфорту, зла, ворожнечі, – Бог побачив, що самотня людина ніколи не буде абсолютно щасливою. Тому відразу на початку Господь створив дві найближчі істоти – чоловіка та жінку.

Вважається, що найстрашнішим покаранням є камера одиночка.

Ми створені з потребою бути частиною якоїсь спільноти: держави, сім'ї, церкви або якоїсь іншої інституції.

Поняття «дружба» – це потреба й багатство людини.

Але в занепалому світі навіть серед натовпу людей можна почуватися страшенно самотнім.

Нам потрібен хтось, з ким можлива відкритість, відвертість, з ким можна поділити горе і помножити радість, хто без осуду здатен зрозуміти наш біль, може співстраждати або застерегти від нерозумних учинків.

У світі надто багато самотніх людей, які через це серйозно хворіють, стають жорстокими й цинічними.

Людська дружба не завжди тривка. Людська недосконалість іноді

відштовхує найближчих, і як наслідок – гнітюча самотність...

Якщо навіть людина і може зберегти щирі стосунки із собі подібними, але, насправді, внутрішній дефіцит залишається.

Тому що ми, по правді, створені для відносин з Богом. І без цих відносин ми завжди будемо сиротливими.

Тільки в Господі заспокоюється наше серце, коли ми поєднуємося з Ним через прийняття спасіння, народження згори від Самого Бога.

Тож діти Божі ніколи не будуть самотніми, адже Він з нами «повсякденно аж до кінця віку».

Темі «самотність» і повноті відносин з Богом присвячено цей номер.

Нехай Господь благословить нас багатством і глибиною найкращих взаємин у нашому Бозі, тому що в Ньому питання самотності вирішене в усій досконалості!

Василь ДАВИДЮК, головний редактор

**Я НЕ КИНУ ВАС СИРОТАМИ, –
Я ПРИБУДУ ДО ВАС!**

Ісус ХРИСТОС

продукти та проповідувати їм Євангеліє. Це служіння було вкрай важливим, адже тоді містом не курсував громадський транспорт, майже всі крамниці були закриті, а ті, що працювали, практично не мали необхідних для виживання продуктів. Таким чином Бог наповнив мою порожнечу справжнім змістом. Я більше не страждав від цієї проблеми, як це було до мого навернення до Христа.

Отже, самотність може призводити і до гріха (хоча самота не є гріхом), і до добрих плодів. Питання в тому, як саме ми вирішуємо цю проблему.

Самотність можемо визначити як тривожне відчуття втрати, відокремленості, покинутості, знедоленості. Одинокість – це духовна проблема, яка здатна перерости у фізичну.

Самотність не є Божим призначенням. Якщо ж безбожна людина страждає від самотності, то єдиний справжній вихід – покаятися й запросити Ісуса у своє життя, у своє серце як Господа та Спасителя.

Августин – один із найвідоміших богословів – писав: «Ти, Господи, створив нас для Себе, і наші серця неспокійні, допоки вони не втішаться в Тобі».

Біблія містить приклади того, як діти Божі переживали періоди самоти. Давид пише: «Мої очі постійно до Господа, бо Він з пастки витягує ноги мої. Обернися до мене й помилуй мене, – я ж бо самотний та бідний! Муки серця мого поширилися, – визволь мене з моїх утисків! Подивися на горе моє та на муку мою, – і прости всі гріхи мої!» (Пс. 24:15–18). Давид знає, що вирішити його проблеми може лише Бог, лише близьке спілкування з Ним. Тому він твердо заявляє: «Господь – то мій Пастир, тому в недостатку не буду» (Пс. 22:1).

Корисна САМОТНІСТЬ

До свого навернення до Господа я певний час мешкав у гуртожитку один. Деколи мене просто захлинала відчуття самотності. У такі періоди я зазвичай вмикав телевізор і дивився все підряд. Вибору тоді практично не було, тому що в Радянському Союзі працювало всього кілька телеканалів, які мало між собою відрізнялися. Фактично, це заняття переросло в залежність і марнування часу. Інколи до такого перегляду я додавав ще й алкогольні напої. Це не вирішувало проблеми, але на короткий

час притупляло самотність. Однак невдовзі це відчуття дедалі дужче захоплювало.

Після увірування відчуття самотності все одно подеколи відвідувало мене. Наприклад, коли почалися бомбардування нашого міста, мені довелося вивезти сім'ю, а самому повернутися. Без рідних мені було самотньо. Але тепер я мав Господа. Я багато спілкувався з Ним через Його Слово та молитву, і Він заповнив мою самотність Собою, Своєю присутністю. Я також почав служити людям – розвозити нужденним

Апостол Павло пише: «При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почувли її. І я визволився з пащі лев'ячої... А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь!» (2 Тим. 4:16–18).

Павла у скрутну хвилину полишили всі близькі та друзі. Що ми відчували б і як діяли б у такій ситуації? І в цьому критичному стані він

не тільки не ремствує, а навіть просить у Господа милости для ближніх. Павло залишився один саме тоді, коли особливо потребував підтримки. І якби апостол покладався на людей, то був би осоромленим. Однак він покладався на Бога! Біблія неодноразово нагадує: той, хто надію складає на Господа, не буде осоромленим. Господь Сам зміцнив Павла. До того ж апостол абсолютно впевнений, що Господь і в майбутньому захистить його від усілякого зла, зокрема й від серйозної духовної проблеми самотності.

Ісус каже: «Прийдіть до Мене, усі стуржені та обтяжені, – і Я вас

заспокою!» (Мт. 11:28). Господь обіцяє: «Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!» (Євр. 13:5).

Фактично проблема самотності не в тому, що людина живе одна. Знаю чимало одинаків, проте вони не самотні, це дуже щасливі люди. Проблема самотності – у віддаленості від Бога, недовірі Йому, Його обітницям. Тому вирішити проблему одинацтва можемо тільки через спілкування з Ісусом.

**Віктор
ТАНЦЮРА**

ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ НЕБА

Вона жила у звичайному великому місті в оточенні заклопотаних власними проблемами людей. Працювала, гуляла в парку, готувала вечерю, щонеділі ходила до церкви. Іноді зустрічалася з подругами. Сама їздила у відпустку. У день народження їй надсилали листівки, а кілька друзів зранку з'являлося біля дверей з букетом квітів і подарунковим згортком. Здавалося, ніби намагаються врятувати її на свято від меланхолії. Разом сміялися, розрізали торт, молилися.

Уночі вона завжди залишалася сама.

Коли була на другому курсі університету, загинула її мама, а тато помер, коли ще у школі навчалася. Братів і сестер і взагалі жодних кровних родичів не мала. Так склалося.

Їй було за двадцять, коли вона, закінчивши університет, стала християнкою та приєдналася до євангельської церкви. Прислухаючись до розмов людей і спостерігаючи за їхнім життям, вона зрозуміла, що для

багатьох є один зрозумілий сценарій: створити сім'ю, народити дітей, а потім нянчити онуків. Бог створив Єву для Адама та наділив її даром народжувати й виховувати дітей – це вважалося біблійною нормою. А тим, хто такій нормі не відповідав, пропонували допомогу в підборі пари. Іноді робили благодійний жест, беручи їх із собою на якусь зустріч (щоб не сиділи самі вдома), або переконували вести біблійні заняття для дітей чи самотніх, благовістити на вулиці.

Заміжні жінки в церкві ставилися до неї підозріло й насторожено, незаміжні – з розумінням. З чоловіками вона зазвичай не стикалася: неодружених, які могли собі дозволити з нею заговорити, у їхній громаді не було, а одружені її уникали.

Сьогодні, у свій п'ятдесятирічний ювілей, сидючи в кафе біля вікна з видом на жваву вулицю, вона то з усмішкою, то з сумом згадувала минуле. Як багато років тому познайомилася з одним волонтером у дитячій онколікарні, куди сама ходила провідувати малюків. Їй полюбилися його живі добрі очі та спокійний голос. Вони були однолітками. Мабуть, він навіть не підозрював, що сподобався їй. А може, вона просто була не до його смаку. Тепер він має сім'ю і трьох дітей. Старша закінчує школу... Або як познайомилася з християнином з іншого міста й намагалася зрозуміти: може він і є її доля від Бога? І коли вона молилася про спільне з ним майбуття і купувала квиток на потяг, він, як потім з'ясувалося, готувався до весілля. Та не з нею...

А більше ніхто не трапився. Сьогодні, суботнього вечора, вона, п'ятдесятирічна жінка з невиразною зовнішністю, звичайна християнка, яка щовечора після роботи втомлена повертається додому, а щовихідні проводить заняття в церкві або ж наводить лад у своїй квартирі, самотньо сидить у кафе з чашкою капучино та спостерігає за парочками за сусідніми столиками. Так сталося, що за пів століття замолоду так і не сходила на жодне побачення. З гіркою посмішкою згадалося, як у двадцять шукала причину: не красуня, не те говорить, не так одягається, – але з роками переконалася, що між виходять різні.

Ще з юности, не знаходячи відповіді в людей, жінка звикла спілкуватися з книжками й усе пережите записувати у щоденник. Іноді навіть носила його в сумочці, як-от сьогодні.

Ось тут, наприклад, вона записала свої думки, що таке біблійна норма насправді. Бачачи, скільки людей, здорових та інвалідів, гарних і звичайних, щиро просять у Бога сім'ю або вже зневірилися, бо так і не зустріли своєї пари, а особливо, дивлячись на самотніх біблійних служителів: пророка Єремію, апостола Павла чи Самого Ісуса Христа, – розуміла, що шаблонні три «К»: «кіндер, кюха, кірха» (нім. «діти, кухня, церква») – Бог явно дає не всім. А ось Біблія – для всіх. То що ця книга відповідає таким, як вона?

Колись вона записала у своєму щоденнику: «На перших сторінках Біблії читаємо, що Бог створив людину й поселив у прекрасний сад безперервно насолоджуватися спілкуванням зі Своїм Творцем і доглядати те

місце. Але, на жаль, навіть у таких ідеальних умовах людині було самотньо, їй не вистачало спілкування із собою подібною, з іншою людиною. Тоді Бог розділив людину (євр. "ха-адам") на чоловіка (євр. "иш") і жінку (євр. "іша" – узятя з тіла чоловіка). Тепер чоловік і жінка, з'єднуючись одне з одним в одне тіло, являли собою людину – "ха-адам", що складається з двох тіл: "іш" та "іша". Так чоловік і жінка отримали від Бога наказ і можливість розмножуватися, наповнювати землю та царювати на ній. А потім у їхнє буття ввірвався гріх».

У церковних проповідях вона часто чула, що одного дня Бог виправить усе, що понівечив гріх, однак що це означає на практиці? Чи означає це, що у вічності, у новому віці, кожен самотній нарешті зустріне свою пару та зможе мати біологічних дітей? Відповідь Ісуса на це запитання однозначна: «А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, – не будуть ні женитись, ні заміж виходити» (Лк. 20:35).

Як же тоді Бог поверне все, що Він задумав для чоловіка та жінки, до початкового задуму?

Далі у щоденнику написано: «Роз'єднані гріхом чоловік і жінка тепер можуть воістину з'єднатися в одне тіло – у Христі. Про це Павло пише християнам із Галатії. Це станеться через воскресіння з Христом по вірі у водах хрещення, а не через єднання плоті; від Духа, а не від біологічної крові народжуються у світ Божі діти, Його народ – ті, хто наповнить нову землю і кому Бог довірить царювати на ній саме так, як довірив Адаму та Єві. Сьогодні шлюб і сексуальні стосунки між чоловіком і жінкою – лише прообрази, які допомагають краще зрозуміти сутність стосунків Христа й Церкви, або Господа Бога (Ким є Христос) і людини (з кого складається Церква). Коли в новому віці ми побачимо це в усій повноті, то навіть нам тоді тіні та прообрази? Очевидно, тому Христос і сказав, що в новому віці шлюбу не буде – він не потрібен».

Років у двадцять вона не могла зрозуміти, що означає бути «абсолютним чоловіком», «абсолютною жінкою». Погано виховані й не дуже розумні люди неодноразово натякали, що «сама природа показує: жінка створена бути дружиною і матір'ю», – а вона все думала: «Якщо ніхто ніколи не торкався мого тіла, якщо ніхто не обрав мене за дружину, якщо я ніколи не прикладала до грудей малюка, отже, Бог даремно створив мене саме жінкою? Адже я так і не використала все те, що мене робить жінкою».

Сьогодні, святкуючи в кафе свій п'ятдесятій день народження, вона розуміє, що «абсолютною людиною» – «абсолютним чоловіком» чи «абсолютною жінкою» – нас робить перебування у Христі: коли ми належимо Ісусу, коли перебуваємо в Ньому, у Його Тілі – Церкві, тоді ми живемо згідно з Божим про нас задумом. Тому шлюб – це не біблійна норма, а самотність – не відступ від неї. І одружені християни, і одинаки здатні прожити таке життя, яке хоче для них Бог.

Іноді вона запитувала себе: «Чого я могла б навчити таких розгублених двадцятирічних, якою сама колись була?» Задумливо помішуючи каву, вона намагалася зрозуміти, що є найголовнішим для тих, кому не знайшлося пари.

Ще з часів Едему ми бачимо, що людину не створено для самотнього життя – її створено для життя в людському суспільстві. Церква – це спільність людей, яка

складається з чоловіків і жінок. Це те середовище, де самотня людина, за задумом Бога, може знайти спілкування з іншими і служити Творцеві у співпраці з протилежною статтю. Зазвичай одинаки рідко відчувають у церкві щирий до себе інтерес і бодай якесь бажання з боку інших людей, зайнятих власним подружжям, дітьми й онуками, впускати їх у своє життя. Але не Бог винен у таких поверхневих стосунках між християнами. Приналежність до сім'ї, спілкування з друзями, родичами, а то й просто із сусідами чи продавцем у крамниці дуже важливі для нашого душевного здоров'я.

Проте навіть якщо одинак і знайде в житті вірних друзів, це ніколи не замінить інтимних подружніх стосунків, в яких люди віддані одне одному й абсолютно відкриті тілом і душею, – стосунків, плодом яких може стати кровне продовження – син чи дочка з успадкованими і від мами, і від тата рисами, мімікою та жестами.

Незаповнення цих потреб часто викликає біль, який не дозволяє забути, що ми живемо в зіпсованому світі, де багато чого не так, як колись задумав Бог.

Дивно, що в новому житті Господь обіцяє сліпому зір, глухому – слух, а бездомному – затишне житло, але бездітному й цілісному Він не гарантує, як спершу здається, рівноцінної компенсації. І ось про що говорить досвід її життя, що вже наближається до менопаузи – смерті всього жіночого в ній: людям украй потрібна здатність довіряти Богові. Якщо Він справді добрий, мудрий і всемогутній, а саме такого Бога показав світові Ісус Христос, то це означає, що в новому віці Він заповнить її потреби, а також усе, чого вона не мала достатньою мірою. Якщо Ісус обіцяє витерти всі сльози, то Він знає, як це зробити навіть для тієї, яка, наприклад, не мала й ніколи не матиме дітей, – і вона буде щасливою, бо так обіцяв Бог. Те, що сьогодні здається нездійсненним, колись стане цілковитою реальністю.

Сімейні люди з церкви іноді щиро намагалися зрозуміти, чим наповнене її життя. Тож вона сама, не чекаючи на запитання, спершу намагалася пояснити їм свої відчуття.

А потім вона втомилася. Ймовірно, усвідомила, що це неможливо пояснити. І тому одного разу записала у своєму щоденнику казку-алегорію, що склалася, як мозаїка, з багатьох сліз та усмішок тих, чия доля була такою схожою на її власну. Захотілося запросити людей у тихий сад і відкрити їхнім поглядам густу крону старого дерева, щоб вони побачили... А ще сподівалася, що колись цей пошарпаний щоденник розгорне та, яка вкрай потребуватиме усвідомлення: навіть якщо ароматний плід не зірваним залишився зустрічати зиму, Небо неодмінно огорне його сяйвом і чистотою. Якщо плоду не торкалася рука людини – то одного разу його торкнеться Сам Бог. І Його дотик усе змінить на благо.

Наша неназвана героїня – а таких, як вона, дуже багато, й імена в них різні – розплатилася і попрямувала до виходу. За порогом кафе на неї чекала осінь...

КОРОЛІВСЬКА ГРУША

І настала весна. Барви неба світлішали, легкі хмари прийшли на зміну темним. Під лагідними променями сонця знову почало відроджуватися життя. Спочатку несміливо, а потім діловито й зосереджено заворушилися на зашкарублій корі старої груші спритні мурахи. Теплий вітер щовечора відпочивав на молодих листочках, набрякли бутони неспішно занурювалися в кармельний захід сонця, потопаячи в квітневих прохолодних сутінках. Сад дедалі більше наповнювався новими пташиними голосами: першими заводили пісні синиці, їм протяжно вторували шпаки, а при вранішніх зорях там, у темряві та листяній вогкості, витьохкували солов'ї.

Гілля дерева ніби витало у вільному розмаху, часом завмираючи у прозорій височині, а внизу – усілякі відтінки зеленого, усе таке яскраве та свіже... І на ці смарагдові хвилі беззвучно злітали білі пелюстки.

Замість квіточок залишилися тонкі, наче ниточки, тичинки, а потім з'явилася зав'язь. Пташки легко спурхували з дерев, розгойдуючи молоде гілля. Інколи їх підхоплював вітер, і тоді все навколо вирувало в шумі, свисті й шелесті листя. Так у ніжних променях сонця та під дзвінкі пташині переливи на гарній цупкій гілці народилася маленька грушка. Вона росла і ставала щільною, як камінчик.

У червні з будинку винесли круглий стіл, кілька стільців і поставили їх під деревом. Тепер на столі, бувало, лежали журнали і книжки, спиці з плетивом, стояв чайник із блискучими чашками та кришталева розетка з варенням. Неподалік маленької грушки тут і там купчилися то приховані листям, то вилежані на сонці зелені, а часом уже й жовтуваті плоди.

Якось на столі залишили «Довідник садівника». День був вітряним, і гілки раз у раз гнулися до самого столу. Книжка розгорнулася, і грушка могла уривками читати про себе. Виявилось, що вона не проста, а Королівська, що дерево цього сорту відрізняється від дикорослої лісової груші, – це культурне дерево. Воно дає великі та ароматні плоди, які «дозрівають зазвичай у серпні, але в разі холодної весни – на початку вересня». Новий порив вітру нижче схилив гілки, і перед грушкою майнула: «Плоди столові, соковиті й ароматні, придатні для приготування домашньої випічки, варення, джемів і мармеладу».

Невдовзі вітер стих. Десь у гіллі метушилися горобці, у траві гули бджоли, яскраво світило сонце, а грушка міркувала: «Он воно що! Ось яка я! Королівська... Оце так! Виявляється, я не проста, а придатна для приготування домашньої випічки, варення, джемів і мармеладу. Невже я колись опинюся в тій кришталевій розетці, яку дбайливі руки ввечері ставлять на застелений білою скатертиною стіл?» Тепер, коли грушка зрозуміла, навіщо вона створена, здавалося, що ранкова роса на її рум'яних щічках, свіжий вітер, теплі промені та живлющий дощ – усе надзвичайно потрібне, особливе. Природа і час як майстерні художники неквапливо, але впевнено створювали шедевр.

Одного ранку пролунали кроки. Але вони не затихли, як завжди, там, біля столу. Цього разу вони зупинилися біля самого дерева. На траву опустився плетений кошик. Серед листя майнула рука, почулося ледь чутне клацання – і соковита рожевошока груша із сусідньої гілки опустилася на дно кошика. Плоди один за одним наповнювали кошик. Якби грушка могла усміхатися, вона б засяяла. «Домашня випічка... джем і варення... дбайливі руки... адже я для цього виростаю! Стільки соку під ніжною шкіркою! – раділа вона. – Я сьогодні проллюся ароматом, засяю золотом, як те сонечко, яке пестить мене своїми променями ось уже стільки днів... Королівська груша, вирощена добрим садівником!»

На траві від кошика залишився слід. Кроки затихли десь біля ганку. У гіллі під блискучим листям грушка із сором'язливо рум'яними щічками почувалася розгубленою: «Може, наступного разу... Мені ще треба підрости».

Ще не раз біля дерева лунали кроки. Миготіли в гіллі руки. Чувся сміх, хрускіт надкушеної м'якоти. Плоди продовжували наливатися помаранчевим і сонячним кольором. І ось до них знову тягнеться рука, завмираючи на мить: яку ж вибрати? Клац – і соковитий плід зірваний.

А грушка сором'язливо палахкотіла на гіллі.

Коли ночі стали довгими, а квіти опівдні вже не видавали такого, як раніше, насиченого й густого аромату, у саду ні-ні та й почується глухий стукіт: на траву падали лоскотало боки, пронизувало листя. На пожухлій траві деінде проступали лимонні плями: плоди чекали дбайливих рук. І знову принесли кошик. Зібрано плоди. Надвечір над садом розлився запашний аромат варення. Вечірні осінні промені огортали грушку, за столом – розмови та брязкіт посуду. І цей теплий густий аромат соковитих королівських груш, як застигле в різьбленому кришталі рідке золото, огортав усе навколо...

Королівські груші «придатні для приготування домашньої випічки, варення, джемів і мармеладу», але не всі знадобилися. Одна – соковита, жовта, з рум'яними боками та прозорою шкіркою, творіння Майстра – так і залишилася висіти на чіпкій гілці. Сонце ще світило, але вже не гріло, краплі дощу так само омивали її, а листя, яке колись приховувало від ніжних теплих рук, тепер облетіло і килимом укрило поживтілу траву.

Увесь день у садку було спокійно й тихо, подекуди серед оголеного гілля простягалися срібні ниточки. Стіл занесли в дім. Кроки затихли. Налита соком золота королівська груша залишилася одна. На видноті. Торкнися, і – тепла й ароматна, вона вдячно опуститься в руку, хрусне, бризне соком. Але в саду вже давно нікого немає.

А потім її огорнуло небо. Синє і високе, воно несподівано стало дуже близьким, торкнулося білим і ніжним.

І настала зима...

**Ганна
Кушнарьова**

«Літературна газета» від 19 вересня 1980 надрукувала один розділ з нової повісті Володимира Тендрякова «Шістдесят свічок». Яку історію зобразив письменник?

Учитель середньої школи із села Карасина від першої особи розповідає про невдачі у вихованні своїх дочок.

Тож дамо слово вчителю Єчевину: «Минулого року Віра нас дуже здивувала. Я давно вже з безсилим острахом чекав, що від життя в бараковій клітці, від пияцтва чоловіка та його побоїв донька рано чи пізно збожеволіє. Боявся, що вона сама приліпиться до оковитої.

Але ні, вона не почала вживати, а стала баптисткою. Дочка вчителя, яка зростала в міцній атеїстичній родині, колись любила книжки, добре знала, що людина походить від мавпи, а не від Адама, і що душі праведників не йдуть на небо.

У Карасині були два Палаці культури й жодної церкви. Ту стару, що колись вірно служила селу, закрили ще у тридцяті при урочистому скиданні дзвонів. Про баптистів

тут раніше не чули. Ці люди тихо з'явилися після війни.

Їх спочатку просто не помічали, а потім заходилися з ними боротися – вривалися на їхні зібрання, у газетах писали про них неподобства. Містом ширилися різні чутки: баптисти збираються і танцюють голі... Ні, вони від військової служби відмовляються...

А один із колишніх баптистів, узявшись за розум, урешті зрікся своїх, у Палаці культури виступав з промовами проти релігії. Урешті з баптистами змирилися, дозволили їм вільно збиратися: молитися, якщо так закортіло, закон не забороняє. І жителі села поступово втратили до них інтерес, хоча для нормального карасинця баптист усе одно залишався непевною особою: якщо й не танцює голяка на збіговиськах, то все одно живе не по-людськи та й думає «не по-нашому», якась збочена.

Віра, яка з ранньої юности носила на собі тавро дівочого безчестя, дружина запеклого п'яниці, зганьблена й бита, кругом знедолена, якнайбільше підходила для жалю:

«Люби ближнього свого» та «Бог є любов».

За гіркі випробування, за стійкість у вірі, можливо, і за грамотність карасинські баптисти обрали її своєю старшою, тобто пресвітером – їхньою мовою.

А пресвітер – не лише голова, а ще й дипломатичний представник, такий собі акредитований постійний посол баптистів до місцевої влади. Про Віру дізналися всі, дізналися тоді й ми з дружиною.

Нова тема для пересудів. Нова ганьба на мою сиву голову...

Утім, цього разу мене більше жаліли, аніж засуджували. Та, яка одного разу морально впала, уже нікого не здивувала своїм повторним падінням. Усі вважали: до баптистів пішла морально невиліковна особа, яка вже давно нічим не пов'язана з батьком.

Я також не розраховував, що батьківські переконання їй допоможуть, як не допомогли і чоловікові кулаки. А чоловік її, виявляється, затятий атеїст. У п'яному шаленстві він на все горло переконував: «Бога немає!»

ДЕЩО

ІЗ ЖИТТЯ

Але у Віри – син, мій онук...

Чи можу я спокійно осторонь спостерігати, як шестирічну дитину роблять святошею?

Я давно мріяв вирвати онука з бруду, з бідности, захистити від стусанів і матюків п'яного батька. Але я не мав достатньо вагомих причин, щоб за законом відібрати собі онука. Пив і бешкетував батько – а це ще спробуй доведи! А матір зовні поводитися бездоганно, не можна карати її позбавленням материнства.

А тепер сама матір дає привід. Хлопчикowi забиває голову казками про Бога, про райські кущі, про нехитре безсмертя душі!.. Тому, хто житиме в ті дні, коли почнуть-ся польоти з планети на планету, коли високорозумній людині допомогатимуть створені нею ж розумні машини, коли, можливо, людина нарешті зробить те, що споконвічно приписували лише Господу Богу: з неживої природи зуміє створити вже не імітацію, а справжнє життя! І в такому світі надлюдської могутности зростити старозавітну особу, що поклоняється Отцю, Сину і Святому Духу, покірно вважає себе рабою Божою, боїться Божої кари?.. Чи не означає це пустити у світ духовного виродка?! І цей виродок – мій онук, син Віри».

* * *

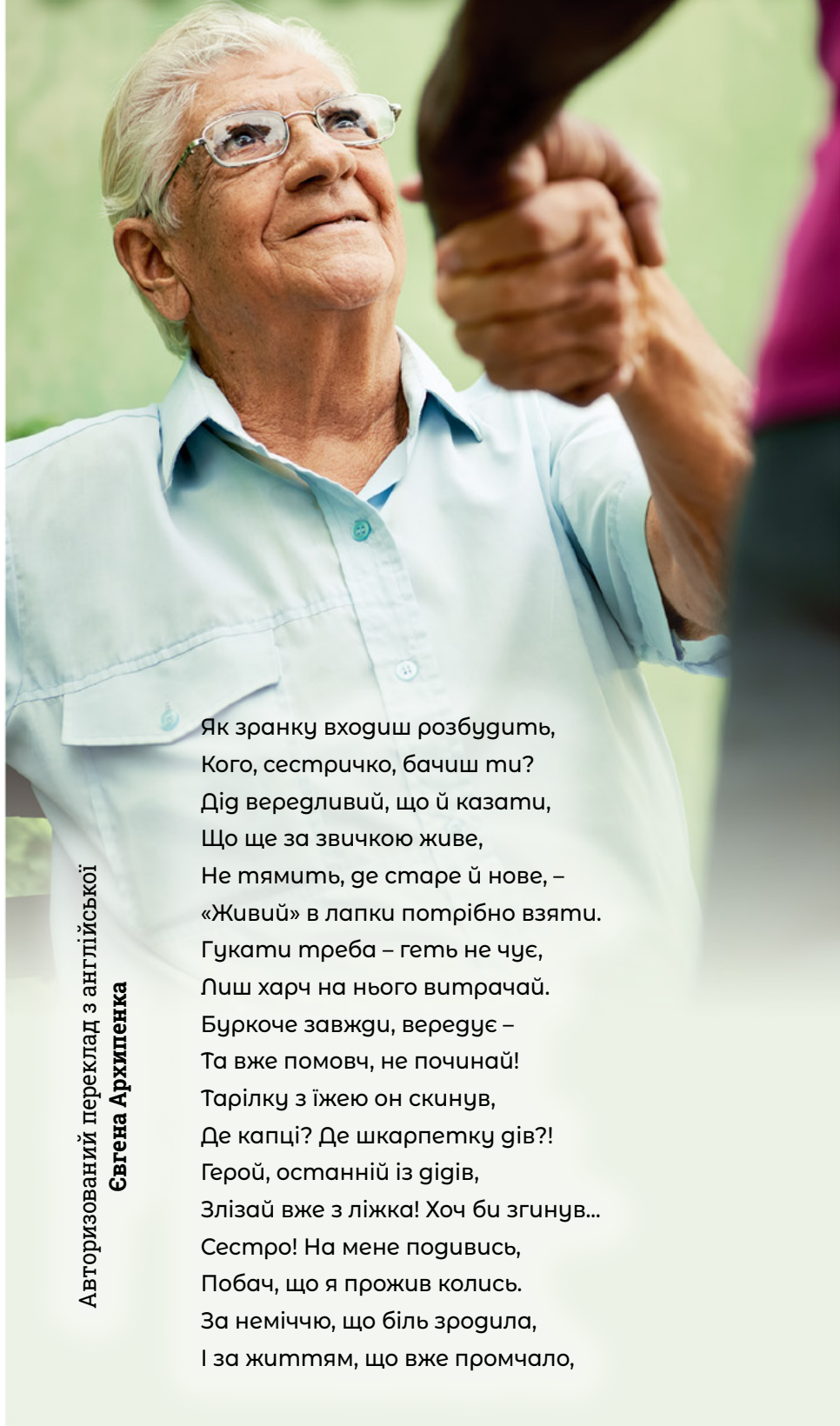
Цей коротенький уривок із повісти свідчить насамперед про те, що Євангеліє дієве було і в радянський період, де атеїзм як державну релігію виставлено на п'єдестал.

На прикладі доньки партійного вчителя ми бачимо, як молодь на-вертається до Бога, а запекла пропаганда атеїзму безсила зупинити духовне пробудження.

Якщо ці розповіді друкували в центральній газеті, отже, такі як Віра – дочка вчителя радянської школи, що стала пресвітером баптистської церкви, – випадок не поодинокий.

З журналу
«Віра і життя», 04/1981

ВЕРЕДЛИВИЙ ДІДУГАН

Авторизований переклад з англійської
Світлана Архипенка

Як зранку входиш розбудить,
Кого, сестричко, бачиш ти?
Дід вередливий, що й казати,
Що ще за звичкою живе,
Не тямить, де старе й нове, –
«Живий» в лапки потрібно взяти.
Гукати треба – геть не чує,
Лиш харч на нього витрачай.
Буркоче завжди, вередує –
Та вже помовч, не починай!
Тарілку з їжею он скинув,
Де капці? Де шкарпетку гів?!
Герой, останній із гівів,
Злізай вже з ліжка! Хоч би згинув...
Сестро! На мене поговись,
Побач, що я прожив колись.
За неміччю, що біль зродила,
І за життям, що вже промчало,

Коли цей старий чоловік помер у будинку для літніх людей у маленькому австралійському містечку, усі вважали, що він пішов із життя, не залишивши жодного цінного сліду. Та коли медсестри розбирали його мізерні пожитки, то знайшли вірш. Його зміст і сенс настільки вразили співробітників, що копії швидко

розійшлися між усіма працівниками установи. Одна медсестра взяла примірник у Мельбурн.

Єдиний заповіт старого відтоді з'являвся в різдвяних журналах по всій країні, а також у журналах для психологів. І цей чоловік, який злиденним пішов із життя в забутому Богом містечку Австралії, вразив людей у всьому світі глибиною своєї душі.

За оягом, що міль побила,
За тілом цим, що в'ялим стало,
За гранню днів, що пронеслись,
МЕНЕ ти спробуй роздивись.
...Я хлопчик! Непосидько милий,
Пустун, що дива все чека.
І ось боюсь. Літ п'ять віг сили –
Висока гойдалка така.
Та тата й маму відчуваю,
На них свій погляд пігіймаю
І, хоч я страх не перемиг,
Любов я відчуваю в них.
...А ось – шістнадцять, я палаю!
Душею в хмарах я літаю!
Рагію, мрію щиро я,
Шукаю, де любов моя.
...І ось настала щастя мить!
Є та єдина, все тремтить,
І з нею під вівтар я став,
І далі все палав, палав...
...Вже тридцять п'ять, росте сім'я.
Синів ось двійко маю я.
Є гім. Дружина десь в ці дні
Народить гонечку мені.
...Життя летить, мене несе,
От сорок п'ять – по колу все!
Та й гіти не по днях ростуть,
Он в інститут уже ідуть...
З гнізда кудись всі подались
І розлетілись вмить кудись!
А час немов лінивим став,
Затишний гім порожнім став...
Та поряд є моя любов,
Стріча світанки з нею знов.

Не маю з нею смутку я,
І доля далі мчить моя.
...Вже шістдесят тепер мені,
Знов в домі гіти голосні.
Онуків сміх озвінкий бринить,
І ми щасливі. Та за мить...
Усе заповнила імла:
Моя кохана відійшла.
У щастя теж межа своя...
За тиждень геть посивів я,
Змарнів і у душі охляв.
І от відчув – старим я став.
...Тепер я по життю пливу,
Для внуків і гітей живу.
Мій світ зі мною, правда ж в тім,
Що менше й менше світла в нім...
На плечі хрест беру й крокую,
І втомлений мій шлях трива,
І серце лід уже вкрива,
Та й час щось біль мій не лікує.
О Господи, життя іде,
А радості нема ніде...
Змириться маю з цим скоріше –
У світі вічне не знайдеш.
Тож, як до мене ти зайдеш,
Сестричко, в очі глянь пильніше –
Не вередун на схилку літ,
А чоловік і батько, й гіг,
І хлопчик я, що в дні веселі,
Хоч страх до неї мав колись,
Та мчить й тепер на каруселі...
МЕНЕ ти спробуй роздивись...
За мною пожалкуєш ти? –
То й СЕБЕ зможеш вігнайми!

Любов БОГ на спасіння

У святій Біблії написано: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). На підставі істин, які містяться в цьому уривку та й у всьому Священному Писанні, можемо впевнено говорити про Божу любов на спасіння.

Бог призначив людей для вічного блаженства

Подробиці творіння та домобудівництва Божого, викладені в Біблії, як і логічна доцільність, указують, що людство було призначене для вічного блаженства. Якби наші прабатьки Адам і Єва не згрішили, блаженство тривало б і донині. Але, на жаль, вони скоїли гріх, тобто перейшли у стан смерті. Те, що називали блаженством до гріхопадіння, почали називати спасінням після нього. До падіння у гріх людина перебувала у стані блаженства, проте

після гріхопадіння вона може повернутися в цей стан.

Спасіння – це відповідь Господа на приреченість людини на одвічну смерть як найбільшу екзистенційну потребу. Людина – творіння Боже, а значить, вона або під Богом – і тоді щаслива, чи сама по собі – і тоді нещасна. Людина може вибрати одну з двох альтернативних можливостей панування: теомію (богозаконня), тобто перебувати під Божим законом, або ж автономію (самозаконня) – бути під власним законом. Автономія – бажання визначати, що правильно, а що ні (прерогатива Бога) – є суттю гріха.

Адже за призначенням Всевишнього людині належить перебувати під впливом добра й робити добро. Вона створена у праведності, святості й істині (див. Еф. 4:24; Кол. 3:10). Після гріхопадіння все радикально змінилося: людина залишила своє первісне становище й опинилась під владою диявола та духовної смерті.

Очевидно, що Бог у Своему творчому акті творіння присвятив усе людство в особі Адама до цього першого становища – до праведности, святости й істини. Оскільки Творець створив людину об'єктом Своєї любови, то призначення людини – жити в цьому славетному вимірі блаженства й любови. Перше становище гарантувало людям не тільки досконалі взаємини з Творцем і між собою, а й досконалі почуття, прагнення та дії. Бог ще до створення світу наперед визначив, що все людство має жити у вимірі вічного блаженства. Очевидно, що після гріхопадіння це призначення не змінилося, оскільки Божою любов до людей не змінилася.

Ми не знаходимо у Священному Писанні жодного поділу людства на призначених і не призначених до вічного блаженства. Ба більше, Бог добровільно призначив Себе як Того, Хто закликає до спасіння (див. Єз. 18:32) і стукає в серце (див. Об. 3:20), а не Того, Хто засуджує до

смерти. Господь залишився близьким до людини й не позбавив її здатності шукати, відчувати і знаходити Його Самого (див. Дії, 17:27).

Божа любов, як основа заповіту, спасіння шукає, кличе та робить усе можливе, щоб люди навернулися до Господа. Ісус обіцяє кожному місцю в Його Царстві після відповіді на заклик увірувати в Бога та в Нього (див. Ів. 14:1). Він говорить: «Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я – були й ви» (Ів. 14:3). Бути там, де Він, – чітка вказівка на вічне блаженство. Це відповідає Божій волі – щоб усі мали вічне життя (див. Ів. 3:16).

ГА –

Воля, яка наперед визначила початкове становище людини, визначила ще й засіб повернення людини туди. Навіть більше: вона визначила і можливість людині стати новим творінням у Христі. Спаситель Ісус Христос є Ідеалом, якого маємо прагнути. Господь нас «призначив, щоб були подібні до образу Сина Його» (Рим. 8:29). Тобто бути такими, як Він, і бути там, де Він.

Становище «бути там, де Він» починається вже тут, на землі, з навернення до Христа, слідування за Ним завжди та скрізь. Господь і сьогодні постійно там, де є потреба, особливо у спасінні. Він їсть і п'є з митарями та грішниками, зцілює хворих і звільняє залежних, допомагає біженцям, захищає бідних, удів і сиріт, запрошуючи їх до Себе, щоб у вічності всі були там, де Він. Господнє втілення (див. Флп. 2:6–8) було добровільним і на спасіння всього людства; потенційне для кожного, але ефективно для того, хто прийняв спасіння у Христі.

Бог – Спаситель

Любов Бога – на спасіння, тому що Господь Спаситель любить Своє

творіння, людство, і чекає на його повернення до Себе. Бог говорить про Себе як про єдиного Спасителя людей: «Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя!» (Іс. 43:11). Спасіння дається лише в Ісусі Христі, «бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спастися ми мали» (Дії, 4:12). Тільки «Його Бог підвищив Своєю правцею – на Начальника й Спаса» (Дії, 5:31), і «справді Спаситель Він світу» (Ів. 4:42).

Любов Бога – на спасіння, тому що Син Божий Ісус – дарунок Божої любові для всіх людей (див. Ів. 3:16). Апостоли стверджують: «І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу» (1 Ів. 4:14). Саме ім'я Ісус означає «Яхве спасає». Ангел Господній пояснює Йосипу, чоловікові Марії, матері Ісуса, значення приходу Месії: «І вона вродить Сина, ти ж даси Йому ймення Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів» (Мт. 1:21). Після народження Ісуса в цей світ, ангели оголосили Його Спасителем (див. Лк. 2:11), як і ті, хто чує Його слова (див. Ів. 4:42), а також рання Церква (див. Дії, 5:31). Апостол Павло навчав, що Христос є Спасителем Церкви в сьогоднішній час (див. Еф. 5:23) та майбутньому (див. Флп. 3:20).

Увесь план Божого спасіння, який викладено у Священному Писанні, має єдиний центр – Господа Ісуса Христа. Тільки Ісус є «активним першоджерелом і першопричиною»¹, Він «спричинився для вічного спасіння» (Євр. 5:9). Від часу гріхопадіння явною метою Бога було й лишилося – дати спасіння всім людям. Це і є головною причиною приходу Ісуса, «бо Бог нас не призначив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом» (1 Сол. 5:9).

Любов Бога – на спасіння, бо саме вона є основою всієї місії Ісуса Христа, Який прийшов у світ, щоб знайти і врятувати загиніле (див. Лк. 19:10). Любов віднаходить свій найвищий прояв у подвигу Ісуса на Голгофському хресті, де Він помер за всіх людей (див. Рим. 5:8; 2 Кор. 5:15). Титул «Спаситель» визначає як Бога, так і Христа (див. 1 Тим. 1:1) і підсумовує

християнське вчення про Бога щодо Його ставлення до людей.

Момент навернення всіх тих, хто приходить до Христа, є моментом спасіння (див. Тит. 3:5). Божа любов (див. Ів. 3:16) і Його вподобання (див. Лк. 2:14) універсальні у пропозиції спасіння кожній людині, яка народилася в цей світ (див. Ів. 1:9). Але ця вічна Божа любов не залишається на рівні благовоління, а виражається на рівні благодіяння – любови Ісуса Христа як «Провідника» і «Першопричини» спасіння вічного (Євр. 2:10, прим. ред. – Переклад Р. Турконяка).

Бог багатомилостивий

Любов Бога на спасіння заснована на Його природі як люблячого і милосердного. Християнська ідея милосердя йде від поширеного у Старому Заповіті слові «хесед», яке означало «доброта, яка любить», або «віддана любов»²; у грецькому перекладі: «елеос» – співчуття, жалощі, милість; латинською (Вульгата) – *misericordia* – «милосердя»³. Навіть при відступі ізраїльського народу Бог продовжував бути милосердним і багатомилостивим (див. Чис. 14:18). На підставі цих чеснот Господь завжди прощав гріхи тим, хто каюся.

Свою милість любови Бог обіцяє у Своему заповіті. Він виявляє Свою заповітну вірність через посвячення любови Своему народові, незалежно від його відповіді чи праведності (див. Повт. 7:7–8).

Милосердя – це не лише вираження стосунків, це активність. Люблячий Бог виливає благо на Свій заповітний народ, Він активний у Своїй любові (див. Пс. 17:51; Повт. 5:10). Божа любов вічна, як і Його природа. Бог Сам сказав про Себе, що Він – «Господь, Господь, – Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий, і багатомилостивий та правдивий, що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх» (Вих. 34:6–7).

Бог любить нас вічною любов'ю як творіння, створене за Його подобою (див. Бут. 1:27). Образ Божий присутній у нас через неогоїстичну

природу Бога. Господь любить нас через те, що Він Сам може дати нам або зробити з нас. Його любов – почуття неогоїстичного піклування та рішення чинити для нас так, аби це сприяло нашому добробуту⁴. Оскільки любов є справою активною, тобто благодіянням, ми бачимо, що Бог не тільки позитивно ставиться до об'єктів Своєї любови, а Він також діє для їхнього добра⁵, найбільшим з яких є спасіння.

Бог вірний заповіту з людьми

Любов Бога – на спасіння, тому що Всевишній вірний Своему одвічному заповіту, укладеному з людьми. Незважаючи на те, що Адам своїм гріхопадінням порушив заповідь любови, Господь не розірвав Свій завіт з людиною. Це видно з того, що Він виконав Свою частину умов заповіту – покарав людину відокремленням від Себе і занепадом усього, за що вона відповідала (див. Бут. 3:17).

Найтрагічнішим наслідком непослуху стала можливість вічної смерти, як написано: «напевно помреш» (Бут. 2:17). Тому Божа любов надала чинності заповіту спокути. Цей заповіт, запропонований Адаму, проходить через усі оновлені заповіді й досягає свого апогею у славному новому заповіті Бога з людьми. Смерть Христа за гріхи всього світу – реалізація цього заповіту, головним продуктом якого є можливість нового творіння у Христі.

Продовження заповіту як новозавітна можливість спасіння – Божа ініціатива та справа Бога. Його

благодатна любов здійснила спасіння вічне для всіх і для кожного (див. Ів. 3:16). Господь через Духа Святого закликає людей і, працюючи в кожному серці, запрошує повернутися до Нього завдяки новому заповіту. Тож у здійсненні свого спасіння людина не має жодних заслуг. Бог призначив нас не до здійснення, а «щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом» (1 Сол. 5:9).

Спасіння є даром Божим, який виключає навіть щонайменший наряд на заслугу з нашого боку (див. Еф. 2:8–9). Спасіння – активна дія Господа. Отримання його – лише прийняття запропонованого. Той, хто дає, – активно любить; той, хто приймає, – об'єкт цієї любови та милосердя. Можливість здобуття – дар Божий, і навіть сама можливість віри як вольового акту – Богом дана здатність. Тож «отримання» спасіння аж ніяк не можна віднести до категорії «справи» чи «заслуги». Заповіт спокути, здійснений Христом, є одноосібним подвигом.

У Своїй любові на спасіння Ісус один пішов на хрест. Він один узяв на Себе гріх світу (див. Ів. 1:29). Він один помер за гріх і таким чином за всіх людей. Ісус один славно воскрес для виправдання нашого. Він кличе, запрошує, приймає нас і дає спасіння. Отримання цього спасіння – не наша співучасть або внесок,

¹ Boddenberg Dieter. Einzigartig, unvergleichlich. Namen und Titel Jesu Christi. Dillenburg: Christliche Verlagsgesellschaft, 1994. – 145 с.

² Theological Dictionary of the Old Testament, під ред. Botterweck G., Ringgren H., 1986, Т. 5., С. 51.

³ Апресян, Р. Г. Этика, Энциклопедический словарь. Москва: Гардарики, 2001. – 262 с.

⁴ Erickson M. Christian Theology. Grand Rapids: Baker, 1991. – 294 с.

⁵ Там само.

а прийняття милости здійсненого Христом спасіння. Тому нам нічим хвалитися, лише Господом Ісусом (див. 1 Кор. 1:31)!

Слово Боже показує нам, що любов Бога на спасіння є надзвичайно особистою. Господь особисто промовляє до кожного серця, сповіщаючи про Своє вподобання. Місія Ісуса – відшукати й урятувати приреченого до загибелі кожного індивіда. У притчі про втрачену вівцю (див. Лк. 15:4–7) Ісус показує, що Йому цінна кожна особистість, яка потребує спасіння. Спаситель Ісус Христос запрошує кожного у близькі стосунки з Ним у Божий заповіт любови. Він каже: «Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечеряти з ним, а він зо Мною» (Об. 3:20). Ісус, мотивований любов'ю, виявляє ініціативу задля порятунку кожної людини. Умова для спасіння – відчинити двері серця, тобто полюбити Бога всім розумом, серцем і волею. Ця відповідь любов'ю на Божу любов і є поверненням до оригінального стану блаженства – «повернутися додому до Батька».

Вечеря з Господом свідчить про близькі особисті стосунки. Це перебування з Христом у Його любові і є спасінням та стійкістю святих. Про цю добру приналежність апостол Іван говорить математично чітко і ясно: «Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя... Ви, віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя» (1 Ів. 5:12–13).

Любов Бога – на спасіння, адже Він усіх людей наперед призначив до вічного блаженства, Він – Спаситель, Він – багатомилостивий, Він – вірний заповіту з людьми.

А наша відповідь взаємної любови повертає нас до Батька, додому.

Д-р Віктор ЦАНДЕР

Я ЧЕКАВ...

Я чекав, хоч і не завжди терпляче, коли Бог пошле мені людину. Я вірив, що Він зробить це, і все ж, щиро кажучи, було нелегко боротися із самотністю й сердечним болем. На це витратив чимало часу. Я назвав цей період виживанням. Часто почувався людиною, яка пережила кораблетрощу й опинилася посеред безкрайнього океану, сподіваючись, що хоч колись попереду з'явиться земля або судно.

Можливо, ви почуваетесь самотнім і нещасним, але це минеться. Використовуйте цей час для того, щоб навчатися, дорослішати, ставати більш гідним любови. Не здавайтеся. Зберіться. Зміцнійте тіло, розум і дух. Готуйтеся до того дня, коли Бог подарує вам людину, яку ви полюбите всією душею.

З книжки «Любов без кордонів.
Шлях до приголомшливої щасливої любови»
Канае ВУЙЧИЧ

”

Самотність – це не тоді, коли вночі прокидаєтеся від власного завивання, хоча це теж самотність. Самотність – це не тоді, коли повертаєтеся додому і все лежить, як було кинуте рік тому, хоча це теж самотність. Самотність – це не телевізор, приймач і чайник, увімкнені водночас для відчуття життя та чийось голосів, хоча це теж самотність. Це навіть не розкладачка у знайомих, суп у друзів... Це можна виправити, хоч і безнадійно.

Справжня самота – коли всю ніч розмовляєте самі із собою. І вас не розуміють. Для мене самотність – це коли життя сповнене людей, а душею зачепитися нема за кого...

Михайло ЖВАНЕЦЬКИЙ

РАЙ
СЕРІ

На початку ХХ століття в газетах з'явилося повідомлення з Херсона. У ньому йшлося про те, що двадцять селян засуджено та повішено за напад на садибу поміщика. Леву Толстому тоді було вісімдесят років. Він продиктував у фонограф: «Ні, це неможливо! Не можна так жити!.. Не можна так жити!.. Не можна жити так!.. Щодня стільки смертних вироків... Хоч усім здається, що так і має бути. Ні, так не має бути, так жити не можна...»

У сучасному світі – мільйони сиріт, безпритульних та самотніх

людей. Не менш страшна трагедія нашого часу – це приховане безбатьківство, приховане сирітство та самотність. Адже навіть за живих батьків можна бути сиротою. На жаль, і за живих чоловіків чимало дружин почувається вдовами. Адже емоційна відстороненість і дефіцит спілкування призводять до душевної самотності. Не випадково в Америці створено Асоціацію кіберудів (жінок, чиї чоловіки потрапили в залежність від комп'ютерних технологій). Та найстрашніша форма сирітства й самотності – духовне сирітство, роз'єднання з Небесним Батьком.

Біографи Софі Лорен відкрили нам таємницю сирітства цієї знаменитої жінки. Їй «пощастило» побачити свого батька лише кілька разів у житті. При її народженні він на короткий час з'явився в лікарні, а потім надовго зник. Свого часу він спокусив її матір, і, як це часто буває, зрадливо покинув. Він залишив її з новонародженою дівчинкою, прирік їх обох на приниження та насміх місцевих жителів маленького італійського містечка... Софі вперше побачила свого батька, коли їй було п'ять років. Вона добре запам'ятала, що він був високим і красивим;

ДІЯ

ЕМОЦІЙНА ВІДЧУЖЕНІСТЬ І БРАК СПІЛКУВАННЯ ПРИЗВОДЯТЬ ДО ДУШЕВНОЇ САМОТИ

разу батьком, вона запам'ятала на все своє життя... Про що мріяла ця успішна, красива й талановита жінка? «Мрією всього мого життя було мати батька...» – сумно зізналася вона. Але її батько виявився сентиментальним зрадником.

Сила одкровення християнства полягає в тому, що, незважаючи на самотність і покинутість, незважаючи на реальність земного сирітства, кожна людина має привілей знайти люблячого Батька, зав'язати справжню дружбу з Тим, Хто не зраджує і не віроломствує.

Старець Силуан Афонський, розмірковуючи про духовне сирітство,

була властива туга за порядком і гармонією. Ренесанс розбурхав мислення людини, розсунув межі культури й мистецтва. Проте нащадкам епохи Відродження дісталися у спадок не лише відкриття й небачені шедеври, а насамперед невідоме відчуття втрачености й порожнечі. Люди ставали сиротами, духовними сиротами.

Ян Амос Коменський утратив рідну домівку, коли йому не було й десяти років. Після смерті батьків його на виховання взяли родичі, які жили в селі. Закінчивши школу так званих моравських братів, Ян подався вивчати богослов'я до тогочасного центру кальвінізму – до Німеччини, звідти – до Амстердама й після двох років мандрівок пішки повернувся в Моравію. За деякими свідченнями – ішов без нічого. Усі свої заощадження він віддав за рукопис забороненої праці Коперника «Про обертання небесних сфер», яку потайки викупив у дружини німецького професора.

Те, що довелося пережити Коменському, важко описати словами. Спершу від страшної чуми вмирає його дружина Магдалена. Потім вмирають двоє його любих діточок. У цей час свого життя великий педагог і напише трактат «Скорботний». У душі Коменського панувала ніч. Гнітюча самотність і безпросвітна імла огорнули його свідомість. Він утратив усе... Залишилося лише те дупло в старій липі, яке видовбали для нього друзі. «Ти гадаєш, що я маю серце із заліза?!» – якось у розпачі заволав він до Бога. І раптом там, у дуплі старої липи, на самоті й у темряві, він почув небесний голос, який важко не впізнати: «Повернися до дому свого серця і зачини за собою двері. Там ти знайдеш Мене». І Коменський послухався... Чоловік повернувся до «таємної кімнати» свого серця та й звернувся до Господа. Там, у глибині своєї душі, він знайшов Його. З'єднавшись із Господом, самотній Коменський віднайшов

якось написав: «Душа моя прагне Бога живого. Душа моя знову та знову шукає можливості насолодитися Господом. О, незбагненна милість Божа! З пороку створив Господь людину та вдихнув у неї подих життя, і душа людини стала рідною Богові».

На початку сімнадцятого століття в Чехії вибухнула війна між католиками та протестантами. Вона ввійшла в історію як Тридцятирічна війна. Тоді на периферії бойових дій, у дуплі старої липи, сидів чоловік і на клаптиках паперу щось писав. Він писав про те, що в людях, які «від природи своєї прагнуть висоти і пристрасно шукають щось більш високе, невикорінне прагнення до добра...» Це був шкільний учитель і богослов Ян Амос Коменський. Геній у галузі педагогіки й освіти виявився бездомним сирітним мандрівником. Епосі того періоду

тато подарував іграшкову синю машинку, де було написано її ім'я. «Отримавши дарунок, я в сльозах втекла у свою кімнату», – згадувала Софі Лорен. У майбутньому, ставши знаменитою, актриса отримуватиме безліч розкішних і коштовних подарунків. Однак, за її зізнанням, та маленька синя машинка мала в її серці особливе місце. Усе своє життя Софі Лорен прагнула заповнити порожнечу й покинутість, які утворилися в її душі через те, що вона зростала фактично сиротою, без батька. «Я дуже пишаюся тобою, моя дівчинко», – ці слова, сказані одного

рай серця. Пекло, яке вирувало навколо, у його серці було пере-
можене Божественною силою.

Під час поневірянь Моравією Ян Амос Коменський розпочинає писати книжку, яку назве «Лабіринт світу і рай серця». Цей твір є алегоричною поемою про мандрівника, який обійшов увесь світ і зрозумів, що безглуздо шукати земного блага та щастя, і «тільки той, хто шукає одного Бога, є найщасливішою людиною, яка досягає істинної мети життя – вічного єднання з Творцем». Ян Коменський знайшов справжнього Отця і розповів про Нього іншим.

У Євангелії є дивовижний епізод із життя Ісуса: «А як фарисеї спитали Його, коли Царство Божеє прийде, то Він їм відповів і сказав: “Царство Боже не прийде помітно, і не скажуть: ‘Ось

тут’, або: ‘Там’. Бо Божеє Царство всередині вас!”» (Лк. 17:20–21). Усі спроби знайти Царство Боже і віднайти рай серця в будь-якому середовищі, державі, суспільстві, церкві приречені на невдачу. Фарисеї очікували, що прихід і перемога справжнього Месії будуть блискавичними, що Він скине владу Риму та встановить тисячолітнє царство в Ізраїлі, але Христос мав зовсім інший план. Царство Боже прийде тихо й непомітно, без пишності й величності; воно не буде видимим для людського ока, бо прийде безпосередньо всередину духовного центру Ізраїля, всередину людського серця. Христос Бог говорив про Себе...

Пишу ці рядки і пригадую до-
лі письменника Льва Толстого та
поета Тараса Шевченка – вони ж
обоє були сиротами. Майбутньо-
му письменнику було лише півтора
року, коли померла його мати,
яка вирізнялася «чистотою, по-
божністю та променистими очи-
ма...» У сім років Толстой утратив
батька. А сирітство – це сирітство;
хоч би як опікувалися, та воно за-
лишає свої шрами в долі людини.
Чи не через сирітство так трагічно
склалося і сімейне життя ге-
ніального художника слова? Чи
не цим частково можна пояснити
його панічну втечу з рідного до-
му наприкінці життя? Доля укра-
їнського поета Тараса Шевченка,
теж сироти, варта не меншої уча-
сти й жалю, а його талант – пова-
ги. І вчитуючись у рядки «Кобза-
ря», починаєш відчувати в його
творчості дух сирітського песимі-
зму та розпачу.

Досить часто ми шукаємо Бо-
жого Царства в зовнішніх обста-
винах. Очікуємо, що відчуття ща-
стя і миру прийде тоді, коли ми
досягнемо чогось у житті, коли
зміняться правителі або закони;
Царство Боже має наступити для
нас помітним чином, і це станеть-
ся колись. Ми постійно живемо
в очікуванні зовнішньої стабіль-
ності. Однак, як повчав старець
Силуан Афонський: «Душа, яка
вповні пізнала Господа й насоло-
дилася Ним, уже нічого іншого не
бажати, а на землі ні до чого
не приліпиться. І якби їй запро-
понували царство, то не захоче
вона, бо любов Христова така со-
лодка, так радує і веселить душу,
що й царське життя насолодити
її вже не зможе... О браття, немає
нічого кращого за любов Божу,
коли Господь зігріває душу Своєю
любов'ю...»

Царство ж Господнє всередині
людини – це коли самотня, роз-
двоєна і самоусвідомлена своєю
недостойністю бідолашна душа
знаходить благодать Христову.
Така душа переживає внутрішнє
зцілення від духовного сирітства
і знаходить рай серця. Як говорив
Августин у своїй «Сповіді»: «Ти,
Господи, створив нас для Себе,
і наші серця бентежаться, допоки
не заспокояться в Тобі».

**Іван
ЛЕЩУК**

Ми можемо позбутися хвороби за допомогою ліків, але єдині ліки від самотності, розпачу та безнадійності – це любов. У світі багато людей вмирає від голоду, але ще більше тих, хто вмирає від того, що їм бракує любови.

Самотність і відчуття, що ти нікому не потрібен, – найжахливіший вид злиднів.

Мати ТЕРЕЗА

Методи природознавства не застосовують до сфери чудес. І проблема тут ніяк не з чудесами, як намагаються переконати матеріалісти, а з обмеженістю наукового методу як такого.

Чудеса за визначенням – поодинокі події, що вже відбулися. Природничі дослідження мають справу з повторюваними явищами, що спостерігаємо в даний час. Чи означає це, що ми в принципі не можемо досліджувати чудеса? Зовсім ні! Просто поодинокими подіями минулого займаються інші науки. Зокрема – схожі за своїм методом криміналістика та історія. Вони беруть до уваги речові докази (артефакти), свідчення очевидців, писемні джерела тощо.

Сонце в ГІВ'ОНІ

Яким, наприклад, експериментом, спостереженням чи виміром ми можемо встановити, хто переміг у битві під Ватерлоо – Наполеон, Веллінгтон чи Блюхер? Але це зовсім не означає, що ми не можемо мати достовірних відомостей про разючий результат цієї епохальної битви. Так само ми не можемо експериментально підтвердити або спростувати факт воскресіння Ісуса з мертвих. Але проблема, знову ж таки, не із самим фактом, а з рамками застосування методів природознавства. Це – одинична подія минулого, і для вивчення необхідно звернутися до історичного дослідження¹.

Тож не варто намагатися доводити або спростовувати з позицій природознавства достовірність тексту: «Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав амореянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля:

«Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув айялонській долині! І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам». Чи це не написано в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому...» (Нав. 10:12–14). Зверніть увагу на текст.

Не варто вважати це твердження безпідставним. Адже відлуння цієї події знаходимо в багатьох джерелах – як фольклорних, так і письмових, починаючи з Геродота. Виявляється, у багатьох народів, які населяли Євразію, існує переказ про неймовірно довгий день, тоді як на американському

континенті та в Західній Африці всі джерела згадують надзвичайно довгу ніч. Таким чином, ідеться про реальну подію, при якій одна сторона Землі була висвітлена сонцем, а друга перебувала в тіні.

Більш точно встановити положення світанкової межі вдалося з відкриттям британського антрополога Джеймса Фрезера. У гірських племенах Східного Фіджі учений виявив ритуал, пов'язаний з переказом про те, як сонце довго не заходило за обрій, що відповідає часу десь дев'яतій годині ранку на Близькому Сході та знаходить підтвердження у східноафриканському переказі про денне світило, яке відмовлялося зійти. Зіставлення календарних систем різних народів дозволяє датувати це явище періодом 8–15 травня 1448 р. до Р. Х².

¹ Див. напр. Хабермас Гари Р. Исторический Иисус. К.: Книгоноша, 2012. – 290 с. URL: <https://knigionline.com/catalog/knygy/apologetyka/ystorychesky-yysus-drevnye-svydetelstva-zhyzny-khrysta/>

² Детальніше див. Малколм Боуден. Длинный день из Книги Иисуса Навина. URL: <https://scienceandapologetics.com/dolgij-den-iz-knigi-iisusa-navina/>

Почнемо з традиційного запитання: Шириной Мурзаївно, розкажіть, будь ласка, про свою сім'ю, про середовище, в якому зростали, про шлях до Бога.

Я виросла в Середній Азії, на кордоні Узбекистану з Казахстаном. Цікаве в нас було село – імені Сталіна, а потім перейменували на честь XXII Партз'їзду. Мама мала десятох дітей. Її з України вислали в період репресій, які торкнулися багатьох народів. У нашому селі жили зіслані кавказці, естонці, фіни, кілька болгар, один китаєць і багато українців і німців. Я народилася та зростала серед тих, хто пережив чималі страждання. Як на мене, це було великим благословенням, попри всі випробування і труднощі. Господь всіяке зло перетворює на добро. Німці вірили в Бога, мали громади. Вони роз'їхалися, а церкви залишилися, і зараз уже місцеве населення їх наповнює.

ЗНАЙДИ СВОЄ СЛУ

Представляти Шириной Досову читачам журналу та багатьом християнам у всьому світі навряд чи потрібно. Вона є благовісницею, місіонеркою, викладачкою, письменницею. У видавництві «Свет на Востоке» багато років тому вийшов автобіографічний твір «Моя вічна весна». Інтерес до цієї книжки не слабшає, тому її неодноразово перевидавали. Минулого року вийшов двотомник оповідань «Строкати доли» та «Смугасте життя».

Батько мій таджик, він мав... двох дружин. Він любив маму, але в таджиків заведено, щоб «своя» була, тому батьки підшукали йому ще одну дружину. І там, і там діти: у тій родині залишилося живими четверо, а в мамі – десятеро, усі вижили та виросли. Таке благословення – сім синів і три дочки! Усі дівчатка народилися з хлопчиками-двійнятами. Через багато років мій брат став пастором церкви в Середній Азії.

У сім'ї мусульманський контекст простежувався в усьому. Були мулли, дотримувалися релігійних свят. Одяг для дівчаток відповідний, їх нікуди не пускали – ні в кіно, ні на вечори. Лише на роботу.

З дитинства я була дуже допитливою. Мене цікавили книжки, цікавило, навіщо людина живе. Відколи почала усвідомлювати себе, десь

у п'ять-шість років, завжди поставало питання: хто я? навіщо я тут? Дитина теж хоче знати, навіщо вона живе. Не було довірчих стосунків з батьками. Мамі ніколи – дім, город, сарай. І чоловіка треба зустрічати: він приходить, вона відразу біжить, знімає чоботи, несе чай. Ще й на роботу в поле ходила. Коли все встигала? І всіх нас обв'язувала, обшивала. Чи до розмов їй було? А запитати в батька навіть на думку не спадало. Тато був добрий, але дуже суворий. Ми, діти, побоювалися його. Тож ці питання я пронесла через усе життя.

На початку перебудови на Арбаті я зустріла чоловіка, який дванадцять років відсидів у тюрмі за віру. Він десять годин свідчив мені про Христа. Мою душу осяяло світло, з'явився сенс життя. Це було саме те, що я так сильно шукала в дитинстві. І вже наступного дня я пішла проповідувати Євангеліє. Адже на моє запитання: «Що треба робити?»,

за кілька років цей брат увірував, утворилася церква. Дивно, чи не так? В Узбекистані інший брат, там теж утворилися церкви, групи з вивчення Священного Писання. Якоюсь я написала у «Свет на Востоке» лист з проханням надіслати літературу. А там звернули увагу на моє ім'я: Ши-ри-най та ще й Мурзаївна. І надіслали стільки чудових книжок! Я була вражена: «Яка цікава місія!» Та й написала все про своє життя. Мені зателефонували й запросили співпрацювати. Це ж не випадково. І ось уже тридцять років триває ця співпраця.

Потім утворилися церкви в Казахстані, Узбекистані. Я почала використовувати методику Інституту індуктивного вивчення Біблії у своїй церкві. Дивлюся, люди змінюються, радіють, їм цікаво. Усі беруть участь у житті церкви. І в Ташкенті заснували інститут, і в Казахстані, і в Киргизії. Цей інститут крокує планетою. Його визнають, бо християни прагнуть Слово Боже знати. Християни люблять Священне Писання, але іноді не знають, як до нього приступити. Є американська статистика, що зі 100% вірян лише 2% прочитали Біблію від початку до кінця хоча б раз. А за індуктивного методу – серйозне, глибоке вивчення.

Окрім індуктивного методу, викладаю в семінаріях і біблійних інститутах дисципліну «Іслам і християнство». Коли мене вигнав брат, я зрозуміла – щось не так зробила.

Почала досліджувати Коран. І це допомогло мені зовсім по-іншому спілкуватися з мусульманами, показати їм місце Христа в Корані, зазначити, що про Нього йдеться там аж у 93 віршах. Коран маленький (це невелика книга, усього 114 розділів), але 93 вірші настільки глибокі, адже свідчать, що Ісус був не просто пророк і не просто людина. Це змушує замислитися, що все не так, як мулли викладають.

У церкві я веду групи, щонеділі проповідую. Запитання – відповіді. Ходимо благовістити, попри всі непрості обставини. Роздаємо Євангелія та несемо звістку про Ісуса Христа. Це, мабуть, найголовніше, що важливо пам'ятати все наше християнське життя, тому що Ісус, залишаючи землю, дав головне доручення: «Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!»

Ось у ліфті людина натискає на якийсь поверх, а я їй розповідаю щось про якусь цифру. Наприклад, «три» – Отець, Син і Дух Святий. На «чотири» – чотири кінці світу, чотири євангелісти. Про будь-яку цифру можна. Якщо цим займаєшся постійно, то вже саме спрацьовує. Головне – не боятися. Я переконана, що всі люди потребують Христа. Я ж сама потребувала Його змалечку. І всі ми нещасні однаково, усі – напередодні смерті. А що це таке? Страх, жах. А які зараз непрості обставини у світі? І з нами, і з сусідами, і скрізь. І як до цього ставитися?

благовісник мені відповів: «По-перше, вести праведний спосіб життя, по-друге, проповідувати Євангеліє». Ось за цією істиною я й пішла. Моя душа просто вибухнула від щастя. Зустріч із Богом – це таке диво! Тут немає жодної логіки, це щось надзвичайне. Воно прийшло ззовні, але все своє життя я чекала на цю зустріч. Чим я була підготовлена? Безглуздістю життя без Бога.

Розкажіть про основні напрямки свого служіння.

Я пішла на Арбат, проповідувала на вулицях, на вокзалах, а потім подумала: «А хто ж моїм засвідчить у Середній Азії?» І поїхала туди. Брат вигнав мене з дому: «Нам не потрібен твій Ісус!» Ось так закінчилася моя спроба служіння. Але

Та без Євангелія можна збожеволіти! Люди розгублені, не сплять, переживають. На 75% зріс попит в аптеках на антидепресанти. Ядерна війна – це жах який! Куди людині тікати? Хтось кинувся туди, той – сюди. Як жити? А Євангеліє нас рятує, допомагає. Господи, спасибі Тобі! Тому я бачу, що це служіння потрібне. Люди прагнуть Євангелія, бо воно – мир, радість, любов, сенс і мета життя. Коли людина свідкує, вона отримує величезну радість. Бачиш очі співрозмовника, його реакцію. Буває, одразу дякують, плачуть. Буває, ніяк не реагують. А ще можуть в обличчя плюнути. Розвернутися, засмутитися, піти. Ну, засмутилася, то й що? Молитися треба й радіти!

Благовістя – це не обов'язково слова. Хтось редагує книжки, хтось їх видає, хтось роздає. У Німеччині один чоловік якийсь мені сказав: «Прочитав вашу книжку "Моя вічна весна" і покався, ходжу до церкви». А в Америці почула: «Я був безбожним, на Арбаті стояв, із вас знущався, насміхався. І хто ж думав, що тут вас зустрінуть?»

Люди шукають служіння, хочуть служити, але не знають де. Ну, роби, що можеш. Піди на молитовну групу, на євангелізацію, у будинки для людей похилого віку або в лікарні. Хоч щось роби. Біллі Грем говорив, що, коли хочете нести служіння, але не знаєте яке, почніть з того, щоб приходити до церкви на пів години раніше і протирати стільці.

Був у нас брат Дмитро. Яюсь помітила, що він завжди приходив раніше, розставляє стільці. Це так зворушливо, і він був просто незамінним. А потім став дияконом церкви. Стільці – добрий показник. «Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе».

Хочу поставити дуже особисте запитання. Ви повністю присвятили своє життя Богу. Це так вийшло чи це усвідомлений вибір?

Мене просто за руку хтось вів, аби цей вибір зробився усвідомленим. Мені здається, коли переживаєш посвячення, не може бути випадковостей.

Чому я не вийшла заміж? Є хороша відповідь: ніхто не покликав. (Сміється.) Як не дивно, та заміж пропонували. Приїхав із пропозицією чоловік, а я кажу йому: «І як ви це собі бачите? Я весь час на колесах, у дорозі». Він: «Скоротіть, більше будете вдома». Відповідаю: «Ви ж християнин. Я вдома що робитиму? Сидітиму, вас охоронятиму?» Напевно, потрібне кохання. А може, воно й було, але я чітко уявляла, що це таке – не бути вільною у служінні. Це так вийшло чи це усвідомлений вибір? Це все разом. На початку – так виходило, але моє серце палало тільки для Христа. І це, мабуть, бачили й так звані кавалери. А кому потрібна така – уся у своєму світі,

у своєму служінні? Адже хочеться, щоб удома була людина, яка б обслуговувала, прала та прибирала. Більшості потрібне нормальне життя. Для цього я, мабуть, не годжуся.

Поїздки, зустрічі, лекції, семінари, проповіді. Ви завжди в оточенні людей. А чи не виникає іноді відчуття самотності? Чи не шкодуєте про свій вибір?

Яке це щастя! Незручно говорити, та мені ніколи не було самотньо. Навряд чи повірять. У матері Терези запитали: «Яка найбільша проблема?» Її відповідь: «Самотність». Їду з хлопцями в машині, ставлю те саме питання. Мене дуже здивувала їхня відповідь. У них компанія, вони молоді, веселі, у них усе, а вони кажуть: «Самотність». Мені самотньо, коли я хворію, бо світ не милий – ти не можеш служити.

Маю небагато друзів, але чи відчуваю я від цього самотність? Абсолютно ні. Є свій світ: хочеться щось почитати, послухати. Як цікаво зараз усе! Є чудова музика. Скільки було втрачено! Як ми росли? Згадаю своє дитинство – бавовну, поля. Там минули мої сімнадцять років життя. А потім які були ще сімнадцять років? То була тупа радянська влада – ні книжок хороших почитати, нічого! Ну, які книжки? Спершу треба макулатури здати 20 кг, щоб якусь книжку купити, якогось там класика. Розумієте? А заборонки взагалі ніякої. І тому зараз так багато всього цікавого, я просто не встигаю думати про самотність. Навіть боюся, якщо поряд хтось буде. Мені було б важко. Мені цікаво все: життя, люди, нові кроки. Ось що відбувається: не закопаєш голову в пісок, не скажеш, що не стосується; лежу собі на дивані, мене ж не вбивають, отже, усе прекрасно. Ні. Це і боляче, і тривожно, але це теж життя. І спостерігаєш за собою: з ким я? хто я? за кого? Чому мене хвилює те чи інше? Це також цікаво.

Створення сім'ї – один з найважливіших аспектів людського життя. Буває, що християни

впадають у відчай: не можуть женитися чи вийти заміж. Що робити?

Апостол Павло що нам говорить? Віддав дочку – добре, не віддав – ще краще (див. 1 Кор. 7:38). Або: «Розв'язався від дружини? Не шукай дружини». У розпач впадають – не можуть одружитися, вийти заміж. Павло каже, що це взагалі чудово! Ти вільний для служіння! «Не добре, щоб бути чоловіку самотнім», – говорить Бог у книзі Буття. Спершу Господь так улаштував людину, проте були винятки, як апостол Павло, люди, які повністю присвячували себе Богу. І сьогодні є. Я не обов'язково до них належу, але кожному своє. Хіба мета – інша людина? Мета – Христос. Своє життя має бути наповнене. А якщо ні, то, звичайно, шукатимеш її в іншій людині, і здаватиметься – інший заповнить тебе щастям. Ні, «пригода» на голову буде. Бідолашні люди! Бігають, щось змінюють: то шафу, то сукню, то груди, то ніс. І чоловіка, і дружину. Усе відбувається тому, що людина всередині порожня. Треба запитати себе: «А чому я так від іншої людини залежу?» Писання говорить, що Христос – наш Наречений. У житті не знайшовся земний наречений, яка радість – маю Небесного Нареченого! Ти ж не залишилася без нареченого. Навіщо так сумувати?

Треба підбадьорювати одинаків. До церкви дівчата приходять, шукають шляхетних, таких-сяких. Але ж мало в церкві братів, мало! Нема! Де їх знайдеш? А дівчат багато, і вони сумують, зі світу не хочуть брати, а тут усі нарозхват. Конкуренція, черга велика. Де їм шукати? У церкві, звичайно, але все одно це не мають бути якісь клуби знайомств. На першому місці має бути духовне. Написано: «Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, – а все це вам додасться». Адже не сказано, воно тобі не треба, це просто геть інше. Воно додасться, Бог дасть. Зокрема чоловіка чи дружину. Інакше можна знайти лихо на свою голову.

Ось, наприклад, є в нас чудова сестричка, 36 років. Єдина дочка в мамі, і таке лихо, таке лихо – 36 років. Що ж

ви думаєте? Якийсь наркоман прийшов до церкви. Та, бачте, він уже все покинув, він зовсім звільнився від залежності. Заморочив дівчині голову відразу. Одружився. Мама щаслива, знаків познаходили багато – це він, це він! То й що? Кілька місяців пожили разом, а тепер він усе з квартири виносить. І ці дві жінки такі затуркані, настрашені. Бояться! І замки змінити бояться та й усього бояться. І живуть в очікуванні – ось він прийде та прибіє їх. От що це? Як треба хотіти заміж, щоб отаке лихо знайти?! Не доведи, Господи!

І навіть із братами по церкві велике питання! Як цей християнин дивиться на служіння? Це дуже важливо. Не тільки те, що він добрий – не п'є, не курить, у неділю до церкви ходить. Добре б знати, чим він живе: які курси слухає, яке служіння має та які книжки читає. Раз на тиждень відвідати збори, посидіти дві години, а потім жити своїм життям? Ми ж як хочемо? Щоб було одне бачення, одне служіння! Дивишся, його убик занесло, і він знову як безбожник живе. А він таким і був. Він прийшов до церкви, бо був якийсь поклик, а потім іде, але встигає одружитися й забрати із собою ще людину.

Дівчата, радійте, що ви можете служити Богові, бо настане інший час. Господь дасть вам чоловіка, але будьте готові – це труднощі, це випробування, це скорбота за тілом. Готувати, прибирати, дітей народжувати, виховувати, навчати їх. Це дуже благородна справа, вона необхідна, її дано Богом, це благословення, але до нього треба бути готовим. Це я звертаюся до всіх: і до чоловіків, і до жінок. Тож моя порада: не треба попереду Бога мчати.

Можливо й таке, що дехто вважає, нібито я неповноцінна, нещаслива, невідбута. Як у нас – дерево посадив, сина виростив, дім збудував. Он воно, виявляється, щастя! А в мене нічого не вийшло, проте я дуже щаслива людина. Господи, яке щастя, що моє життя склалося так, щоб мені більше бути у служінні! Не кожному дається таке щастя, а мені випав цей шанс. Якщо кудись поїхати, не треба відпрошуватись, погоджувати. Нічого! Узяла валізу

й поїхала. Усе, ти вільна. А уявіть собі – сім'я. Як? Навіть на два дні ти не знаєш, як виїхати. Спершу на тиждень треба каструлю борщу наварити, усе це залишити, перейматися, думати. Чудово, якщо це твоє і воно тобі подобається. А іншому – не так. Тому треба все приймати від Бога. Заміжня – добре, молодчинка, слава Богу, чоловік і дружина разом, ура! Незаміжня – то ти найщасливіша людина! Є переваги в сім'ї, є переваги в самоті. Життя так швидко минає, що не встигаєш цією самотністю перейматися.

Не так давно видавництво «Свет на Востоке» випустило вашу нову роботу – двотомник «Строкати доли» та «Смугасте життя». Прочитала з величезним задоволенням і могла б довго говорити про враження, яке справив на мене, але хочу відзначити головне. На мою думку, його особливість – дивовижний позитив, світла радість від читання. Це так необхідно в такі похмурі дні! Як вам вдається зберігати оптимізм у такий час?

Які думки людини, така й вона сама. Якщо є радість усередині, вона в усьому виявлятиметься. Ось наш Господь: Голгофа, така трагедія! Таке

трагедійне явище, вище якого нічого немає, а там... світло й радість. Так і в житті. Я коли слухаю якісь історії, мені саме це подобається. Дякую Вальдемару Цорну, що мене надихнув. Він казав: «Пиши! Пиши!» Я вдячна Богові, що вийшло. Моя мета: щоб Христос прославився через долі. Імена йдуть, люди йдуть, але історії унікальні. Одна Валентина Пивоварова чого варта! Молитовний дім збудувала, а покоління піде, і ніхто не знатиме. Або історія з хлопчиком, який контрабандою книжки возив. Тоді йому було 15, а зараз уже 67 років. Ми в обідню перерву сиділи в семінарії, і чоловік якось до слова це розповів. І мене це так торкнуло!

Захоплюють розповіді зі світлим кінцем. Він може бути навіть темним, але потрібно побачити світло.

Воно є, це світло, просто спершу здається, що там темно. Приміром, історія жінки: брати покійного чоловіка-генерала вигнали її на вулицю. Трагедія, так? А як вона закінчилася, ця трагедія, коли її якась незнайома жінка з вулиці взяла до себе додому? Завершилося все тим, що бідолашна покалася, визнала Христа, почала благовістити. І сьогодні Максуда така чудова місіонерка! А все почалося з трагедії. «Над річками Вавилонськими, – там ми сиділи та й плакали», – скаржилися євреї, опинившись у полоні. Але ж яким благом потім це було для них!

Полон – жахливо, страшно, погано, та перші синагоги з'явилися саме там, у Вавилоні. І повернувшись на батьківщину, бранці перенесли із собою їхню систему. А зараз в усюму світі євреї відвідують синагоги, читають Слово Боже. Тож у трагедії є світло. «Що ніч темніша – яскравіші зорі, що глибша скорбота – ближче Бог». Господь сказав: «Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати». І це надає впевненості, що жодна історія не може бути темною. Почитаєш Слово Боже, поміркуєш, і тобі, наче виноградні лози, підставляють підпори – і лоза не гнеться, не ламається, не падає, грона не валяються. Тримається міцно. Так діє Євангеліє, саме так.

А знаєте, що ще мені допомагає? З людьми працюєш – коли журитися? А як вони? Прийдеш до церкви,

наприкінці все буде добре!» Тому – так, усе здолаємо! «Радійте... і знову кажу: радійте!»

Що ви побажали б читачам журналу «Віра і життя»?

Ми не самотні. Христос сказав: «Я вже більше не буду рабами вас звати... А вас назвав друзями». Ми іще ж брати й сестри Йому. Також Христос – це наш Наречений. Тож, якщо почувашся самотнім, знайди служіння. Сьогодні так багато горя, сліз, нужди. Працюй. Море роботи, Господи, допоможи! Моє бажання – знайдіть можливість вивчати Біблію. Не лише читання, а саме вивчення. Ми її мало вивчаємо, а Писання говорить у 1-му Псалмі, що блаженна та людина, яка безперестанно, день і ніч, перебуває у Слові Божому. Це хочу побажати і вам, і собі. Коли людина перебуває у Слові, вона замислиться про дар, помолитиметься і побачить – о, має такий дар. А то виходить, пастор – дар, дякон – дар, співаки з дарами, а решта сидить просто так. Ні. Я хочу, щоб ми знайшли свій дар і ним служили людям.

І дуже бажаю, щоб у церкві була єдність, щоб усім знайшлося служіння – і чоловікам, і жінкам. Я за те, щоб у церкві не було поділу, щоб був шанс використати сестер, і не лише у хорі співати.

Ще хочу побажати: цінуйте час, бо дні лукаві. Кожен день свято, адже події так швидко змінюються, за ними не вженешся. Потрібно, щоб попереду була мета. Наша мета – Христос і Царство Боже. Триматися цієї мети та зберегти віру до кінця. «Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. Наостанку мені призначається вінок праведности...» (2 Тим. 4:7). Господи, дай нам так жити, щоб, озирнувшись наприкінці життя, повторити слова апостола Павла.

Богу слава, хвала та вдячність!

■ Спасибі за бесіду!

в однієї чоловік п'є, в іншої син бешкетує або взагалі не зрозуміло що. У третьої пішов, у четвертої... Такого наслухаєшся! То куди й тобі з таким настроєм приходити? Ні! У нас Євангеліє! Усе-усе долаємо силою Того, Хто полюбив нас. І я розумію, що треба надихнути, обладнати, підбадьорити. Слово Боже і викриває, і повчає, і напоумляє, а ще втішає, і підкріплює, і наставляє. Слово Боже, а не ти своєю емоційністю. Навіть якщо буває тривожна ситуація, ми переймаємося, молимося, проте все закінчується оптимістично. Біллі Грем як казав? «Я прочитав Біблію,

Запитувала
Надія ОРЛОВА

ЗАЗДРІСТЬ

Що таке заздрість? Заздрість – це почуття досади та роздратування, яке викликане успіхом, перевагою чи благополуччям ближнього.

В очах заздрости будь-який успіх ближнього – злочин. Заздрісник, бачачи іншу людину щасливою, сам одразу робиться нещасним. «Заздрий від чужого щастя сохне», – говорить народна мудрість.

Хто зі смертних повністю вільний від заздрощів? Це згубне відчуття – наріжний камінь навколишнього світу.

Не вільне від заздрощів і серце тілесного християнина. «Учинки тіла явні, то є... ворожнечі, сварка, заздрість... суперечки, незгоди». До таких християн писав апостол Яків: «Коли ж гірку заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду». Іншими словами, не обманюйте себе та людей, говорячи їм, що ви відроджені діти Божі. «Бо коли заздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите?»

Іноді заздрості вдається звити собі тепле гніздечко в серці того чи іншого духовного робітника. Це, варто зауважити, відмінна риса заздрощів. Інші

гріхи, що схожі на заздрощі, викликані навколишнім злом, а заздрість, навпаки, може виникнути як реакція на чисті справи і святі подвиги. Що, наприклад, викликало заздрість у серці Каїна? Чи не гідне й богоугодне життя Авеля, його брата? «А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його – праведні». Корей, Датан й Авірон позаздрили духовному авторитету Мойсея та Аарона; Саул скоїв замах на життя Давида; вавилонські сатрапи намагалися позбутися Даниїла. Заздрість не пройшла повз ворогів самого Христа: «Бо він (Пилат) знав, що Його через заздрощі видали первосвященники».

Гріх заздрости не ходить поодиноці. Піддавшись заздрості, людина не здатна вже чинити опір й іншим відчуттям: осуду, наклепу, ненависті. Так було, коли «первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ереси, переповнилися заздрощами, і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської вкинули їх», бо «ввесь труд та весь успіх учинку... викликає заздрість».

Якщо заздрість опанує серце християнина, то припиняється його подальше духовне зростання. Тому Священне Писання й наказує відкласти

новоначерненим всіляку злість і всіляку підступність, і лицемірство, і заздрість, і всіляке лихослів'я.

Якщо заздрість проникає в Церкву, вона паралізує та руйнує будь-яку духовну роботу: «Бо де заздрість та сварка, там безлад та всяка зла річ». Тому «не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному».

Заздрість здатна згубно впливати й на фізичне здоров'я людини: «Лагідне серце – життя то для тіла, а заздрість – гнилизна костей».

Де ж порятунок від такої згубної вади? То як зцілитися від цієї болісної духовної прокази? Шляхом глибокої скорботи серця, покаяння, постійного перебування у Христі, шляхом наслідування Христа. Ісусові всі заздрили. Натомість Він не заздрив нікому.

«Любов не заздристь!»

**Павло
РОГОЗІН**

З журналу
«Віра і життя», 3/1981

Тривожні дзвінки завжди лунають або вночі, або на світанку. Ще не взявши слухавку, розумієш – щось сталося. Цей був вранішній. Відразу за ним – охи, зітхання, «як це так?!» тощо, що зазвичай супроводжує такі звістки. Наступні дзвінки вже від нас. Знову: коли? як? від чого? Два дні минають під знаком жалобної події.

І ось легкий лютневий морозець холодить скупі сльози на щоках, плечі здригаються від пронизливого вітерцю, мимоволі переминаєш ноги на підталому снігу, крізь який просвічується чорний асфальт під'їзної доріжки. Усе як завжди – червоні гвоздики (обов'язково парна кількість), кілька вінків (від колег, друзів, родичів), кілька медалей і пам'ятних відзнак на червоній подушечці, виставлені на огляд скорботним гостям. Як водиться, проникливі промови про те, якою чудовою людиною був небіжчик. Неодмінний останнім часом панотець, який виділяється своєю широкою, вишитою золотом епітрахиллю на тлі одягнених в чорне рідних і знайомих, які проводжають померлого в останню путь. Потім під ногами глинисте місиво сільського цвинтаря (не посковзнутися б!), тривожний окрик ворона з голих гілок, які розгойдуються високо над головою, заклик: «Підходьмо, про-о-щаємося!» Швидка робота могильників під звук останніх схлипувань.

Невелика група рідних і знайомих починає розсіюватися: хтось попрямував до інших могил, хтось просто ходить між огорожами, читаючи імена та дати, розглядаючи фотографії. Кілька чоловіків осторонь курять, мружачи очі від сигаретного диму. Розмовляють. Ось і тихий смішок пролунав. В останній шлях провели, ушанували, а тепер життя кличе до автомобілів, припаркованих біля величезної купи сміття на краю цвинтаря. Тільки найближчі до останнього стоять біля свіжого горбка: поправити жалобні стрічки, вчитатися в ще незвичну табличку, прикріплену до дерев'яного хреста, і зрозуміти числа, що стали межею життя: 20.07.1945 – 24.02.2022.

Межі цілком біблійні: сімдесят років, при силах – вісімдесят. Десь посередині. Нормально. Головне, усе помістилося між Другою та Третьою. Доля? Везіння? Божа милість?

Помістилося, хоч і повоєнне, проте цілком щасливе сільське дитинство. Батько, голова колгоспу, уникнув фронту. Мама – учителька. Сім'я сільських інтелігентів. Помістилося піонерсько-комсомольське життя у школі та навчання у вузі. Помістилася партійна робота в епоху застою, номенклатурні привілеї, сімейне життя (щоправда, не зовсім вдале – розлучення, але це було модно, усі знайомі розлучалися). Помістилися квартири та будинки, центральне опалення та гаряча вода (розповіли б у дитинстві, що таке буває, не повірив би!). Помістилася перебудова (хоч і витріпала нерви) і нова роль (партійні оратори з ціни не спадають). Помістився войовничий атеїзм (до середини 80-х) і народний окультизм (після 80-х). Помістилися дорослі онуки, посиденьки із сусідами, уквітчаний яблуневий сад, нескінченні серіали і музичні конкурси на телебаченні. Помістилися громадське визнання та звання: почесний, заслужений, персональний.

Не помістилися голод, розруха, бомбардування. Не помістилися істеричні цілунки на вокзальному пероні та марш «Прощання слов'янки». Не помістилися військові репортажі та виття сирен, які сповіщають повітряну тривогу. Не помістилися окопи, доти, похоронки...

Хіба це не щастя?

МІЖ Д

ЗГАДАЙ, ЩО ТИ ЗДОБУВ УЖЕ ДОБ

* * *

У романі письменника Івана Лажечникова «Бусурман», дія якого відбувається в епоху Івана Грозного, є епізод, коли цареві-нелюдові та його поплічнику Малюті Скуратову пророкують спокійну смерть від природних причин. Мовляв, решта опричників загинуть або на пласі, або в міжусобицях, а ці двоє спокійно відійдуть в інший світ. Так і сталося. Чому головні лиходії пішли з життя «по-легкому»? Людська справедливість вимагає для них гірких мук, передсмертних страждань і болісного кінця – бажано довготривалого.

Ось, наприклад, Ілліч, який заварив криваву кашу сто років тому, пішов в оточенні дбайливих доглядальниць і відданої дружини. А Олександр Македонський? Так, він мало пожив навіть для тих часів, зате помер в оточенні зажурених друзів. Сталін і Мао, які зробили «вагомий внесок» у знищення людського роду, теж не на ешафоті скінчили життєві шляхи. Або, наприклад, новозавітний цар Ірод, чиє ім'я стало загальним і позначає лиходія найвищого ґатунку. Читачі Біблії знають, що його вразив ангел, але для всіх він помер природною смертю. Щодо ще одного лиходія – Антіоха Єпіфана – історики сперечаються: сам помер чи посприяли. За одними джерелами, його начебто вбили чи то власні воїни, чи то повстале населення, за іншими – помер від хвороби, хоча цього персонажа богослови вважають прообразом самого антихриста. Якщо й не природною смертю вмирили злочинці історичного масштабу, то з власної волі, як Нерон

Наше обурення та прагнення покарання лиходіїв зрозумілі. Однак у Господа інші цілі, рамки, мірила. І буття наше не припиняється зі смертю, але переходить в інший світ, а земне життя включає і довготерпіння Боже, і те, що Писання називає наповненням міри гріхів своїх (див. 1 Сол. 2:16). Навіть до найжахливіших лиходіїв Великий Суддя справедливий і тримає беззаконників «на день суду для кари» (2 Пет. 2:9). Насолоджуючись багатством, владою, а головне, безкарністю, оскільки «скоро не чиниться присуд за вчинок лихий» (Екл. 8:11), вони й не бояться нікого – ні Бога, ні людей.

Життя дано людині для того, щоб визначитися з вибором: покаєння – і вічне життя з Христом або ж у всьому своя воля – і повна міра гріха, приготована до пекельного вогню. Тому, чиї справи особливо огидні, завжди дається видиме покарання за життя – мученицька смерть, страта за вироком суду, смерть від руки вбивці. Христос сказав, що ті, хто виставляє напоказ добрі справи й отримує плату від людей, не отримають нагороди від Господа. «Вони мають уже нагороду свою» (Мт. 6:5). А раптом покараний за гріхи тут, на землі, зменшить своє покарання у вічності, тому й не дається такої поблажки для суперлиходіїв? Як у випадку з Іваном Грозним: усі опричники (ті ще іроди) зазнали мук на землі, тобто випробували частину суду, а цареві Господь такої можливості не дав. Не дав і канібалові Бокассі, і диктатору Іді Аміну, і червоному кхмерові Полу Поту. Не дав великому інквізитору Томасу Торквемаді, суворому гуну Аттілі та іншим лиходіям. Так, багато їх, кривавих довгожителів. Але це все «герої» історії, портрети на сторінках підручників, а скільки лиходіїв тихо-мирно проживають своє життя за законами земного виживання і також тихо-мирно йдуть, не переймаючись гамлетівськими питаннями, пошуком сенсу та муками на кшталт: а що там, за гробовою дошкою?

Однак, незважаючи на масштаби особистості й діяльності, кожен з них помістився між двох дат, даних усім жителям Землі. А ще помістилися в цих чітко окреслених межах сумнівні досягнення, дзвін монет і шурхіт купюр (залежно від епохи), влада над людськими долями, інтриги, вбивства, трони, палаци, дріб'язкові чвари, сусідська ненависть, подружні зради, байдужість до Творця. І безкарність.

* * *

Тьопали і ми по цвинтарній сльоті, обережно пробираючись між огорожею з облізлого за зиму фарбою, повз пам'ятники, світлини, дати. Повз минувші життя, обрамлені в рамки. Повз припорошені снігом надгробки. І самі, припорошені лютим двадцять другого, не знали, що вмщують наші рамки. Але під крик вороння, чалапаючи по грязюці, з вдячністю до Господа усвідомлювали, що головний вибір, заради якого і відвідує людина цей світ, уже помістився між нашими двома датами.

Надія ОРЛОВА

ДВОХ ДАТ

РЕ ТВОЄ В ЖИТТІ ТВОЇМ (Лк. 16:25)

або Гітлер. Останній взагалі, наче Кошій, був нездоланим – понад 40 замахів і хоч би що.

Багато з тих, кому сучасники бажали якнайшвидшої лютої смерті, жили довго та щасливо (так принаймні здавалося). І так, мабуть, було завжди. Ще псаломспівець ставив схожі запитання: «Лихим я завидував, бачивши спокій безбожних, – бо не мають страждання до смерті своєї, і здорове їхнє тіло... Як он ті безбожні й безпечні на світі збільшили багатство своє?» (Пс. 72:3–4, 12). Це як?

Безумовно, нам завжди хочеться негайного покарання лиходіям тут і зараз, щоб справедливість не забарилася. Де грім з неба та блискавка, що поцілять негіднику прямо в голову? От і учні Христа обурилися негостинністю самарян, які відмовили їм у відпочинку на шляху до Єрусалима, і запропонували: «Господи, – хочеш, то ми скажемо, “щоб огонь зійшов з неба та винищив” їх, як і Ілля був зробив?» (Лк. 9:54). А чому б ні? Та й прецедент авторитетний – великий пророк Ілля.

ПОБАЧИТИ Б

У студентські роки нас анітрохи не захоплювали пісні про трудові будні радянського народу та його єдність із комуністичною партією, які лунали з кожної радіоточки. Ми склали власні – про те, що справді вважали гідним пісень. Та натхненно співали їх одне одному де доведеться – на кухні, на березі, у лісі, у потязі, в автобусі (за будь-якої можливості ми залишали місто зі своїми невгамовними гітарами виробництва Чернігівської меблевої фабрики).

Якось під час чергової вилазки з нами у вагоні електрички опинилося декілька молодиків. Одягнені вони були, за нашими бродячими

мірками, надто охайно. Але – теж з гітарами. Запідозривши в них однопідумців, ми підіслали, щоб поділитися своїм пісенним скарбом, натомість сподіваючись почути щось новеньке.

Але пісні супутників особливого враження на нас не справили. Не було в них ні віршованої вишуканості, ні цікавих мелодійних ходів. Та й тематика одноманітна: хвала Богу, Господу хвала. Але з'ясувалося, що зі своїми піснями вони їдуть не на пляж, а в санаторій, де доживали свої дні наші ровесники – інваліди афганської війни, які виконавши «інтернаціональний обов'язок», тепер уже нікому не потрібні: ні народів, ні партії.

«Якщо вважаєте, що ваші пісні цікавіші, поїхали разом з нами», – запропонували нові приятелі. Наших планів поспівати це ніяк не порушувало. До того ж, не тільки нова аудиторія з'являлася, а й сама вилазка набувала соціальної значущості, що особливо підіймало нас у власних очах. Трохи для годиться пококетувавши, ми погодились.

Очевидно, що нові приятелі цю медустанову відвідували й раніше – охорона пропустила нас без зволікань. Був вихідний, і з персоналу на території була лише одна нянечка – добродушна жінка немолодого, як нам тоді здавалося, віку.

Не пам'ятаю, як саме минув наш день. Напевно, боляче, бо захисні механізми психіки витіснили деталі з пам'яті. Насамкінець візиту по закладу промайнула змовницька чутка: відвідувачі таємно передали насельникам... Біблію!

Про Біблію ми, радянські студенти, мало знали. Знали лише, що то книга. Книги ж ми цінували, тож такий подарунок був дуже доречний. До того ж це була книга не з особливо доступних. Схоже, що самим дарувальникам вона була цінна, тому з їхнього боку цей дар видавався досить жертвним. Це викликало повагу. Окрім того, ця книга була не зовсім дозволеною. Комуністи її явно не любили. А до забороненої літератури в нашому нонконформістському середовищі ставлення було особливе. Загалом, діло хороше.

Ми вже збиралися додому, коли в палату вбігла нянечка, яка весь день клопоталася.

– Чи правда, що ви залишаєте Біблію? – схвильовано запитала вона.

У наших очах ця жіночка була представником влади, тож питання прозвучало як загроза. «Не інакше, як хоче відібрати», – подумали ми й почали дружно заперечувати: мовляв, нічого не знаємо.

– Ви не подумайте, – здогадалася жіночка, – я лише хотіла поглянути на неї. Ніколи не бачила!

«Отакої, – здивувався я, – людина пів століття прожила, а Біблії жодного разу не бачила. Негарно вийшло. Якось при нагоді треба самому погортати...»

Д-р Сергій
ГОЛОВІН

СМЕРТЬ

Україною, дика й страшна,
Йде, руйнуючи землю мою,
Хижа смерть, мов хазяйка хмільна,
Топче долі людські без жалю.

Під ногами у смерті мости,
Дитсадочки без світла й тепла,
Розіп'яті старенькі хати
І холодні дитячі тіла.

У мовчанні живі на полях
Всіх зберуть, хто поліг на війні,
Вас вдихне українська земля,
Ми залишимося далі людьми.

А росія зреклася Христа,
Потонула в безбожній брехні,
І кінець їй ганебний настав
В цій останній російській війні.

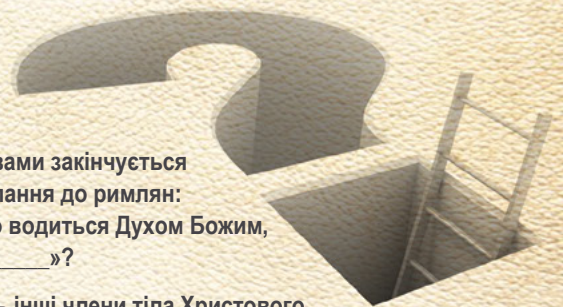
Бог не візьме твого срібняка
І не гляне на рясі в хрестах,
Ти залишишся гола й бридка
На смердючих своїх болотах.

Олександр СІБІЛЬОВ
Переклад О. Мікули

БІБЛІЮ

КІЛЬКА ЗАПИТАНЬ ДО ЧИТАЧІВ БІБЛІЇ

1. Хто допомагав Ааронові підтримувати руки Мойсея під час битви ізраїльтян з амалікіянами?
2. Хто був першим суддею Ізраїля?
3. Як звали дружину царя Саула?
4. Які два псалми починаються словами: «Благослови, душе моя, Господа»?
5. З якого регіону Ізраїля люди не йшли за Ісусом до проголошення Ним Нагірної проповіді?
6. Хто з радістю прийняв Ісуса у своєму домі, викликавши нарікання фарисеїв?
7. Кому Ісус сказав: «Хто бачив Мене, той бачив Отця»?
8. Якими словами закінчується вірш з Послання до римлян: «Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони _____»?
9. Що роблять інші члени тіла Христового, якщо один із них терпить?
10. Якими словами закінчуються майже всі послання апостола Павла?

(Відповіді на сторінці 31)

Отримали ми зошит з Казахстану. У ньому лист від Валентини Маматової-Перм'якової із Петропавловська. Ділимося витягами з листа та зошита з вами, шановні читачі.

ГОСПОДЬ МЕНЕ ВЕДЕ

Вітаю вас любов'ю Господа нашого Ісуса Христа! Бажаю щедрих благословень, а також радості спасіння в усі дні цього тимчасового життя!

Написала я все це ще в березні, після травми, та не наважувалася надіслати. Життя моє земне закінчується: слух давно помер, тепер і зір гасне – пишу вприпухлу до аркуша; ноги та руки німіють, осередки в голові прогресують. «Скоро скінчиться шлях мій земний, засяють Сіона ворота». Лікарі дивуються, що я ще жива. Ходжу з паличкою, проповідую.

З пенсії я ще п'ять тисяч (тенге. – Прим. ред.) надішлю для передплати журналу моїм духовним синовцям – насичуватися їжею з журналів, адже скоро мене не буде.

З'явилося бажання все ж таки відправити цей зошит вам. Хай буде на все Божа воля! «Радійте в Господі завжди, і знову кажу: радійте!» (Флп. 4:4).

* * *

Господь веде мене шляхом Своїм.
Хвороба знову... й знову це проходить.
Для мене Він Спаситель – все у всім,
Його Слова, мов нагорода, сходять...

* * *

Ні! Я не стану в тривогу впадать –
Бо і в хворобах живе благодать.
Все наш Господь на добро обертає –
Завжди звершиться хай воля святих!

Синню ясніш далина вже бринить,
В ній розчинилось ество все моє.
Слава Творцю за той гімн, що летить,
Слава, що був Він, що буде і є!

* * *

Він зі мною, мій Господь весільний,
Диханням Своїм Він у мені.
Біль отрутою своєю вже не в силі
Голубиць закрити у вікні.
На межі... і тіло розриває –
Прагне дух у неземні світи.
І мене, здається, зачіпає
Дрібочка Голгофи-висоти.
Господу видніш... Не нарікаю...
Я покірною власному хресту
І в Христа обіймах затихаю,
Пізнаючи суті повноту.
Розчиняюсь вся у славі Божій,
Не шукаю корені в земнім.
Бо життя в Христі своє знаходжу
Й шлях хреста, що править в Отчий дім.

* * *

Хвороби знов мене спіткали,
Не можу спати – біль такий,
Немов з безодні вже напали
Й ведуть зі мною бій важкий.
Було так тяжко... Я ж дивилась
Лиш на Голгофу, на Христа.
Що біль?! Там – тяжко в муках билась,
Терзалась Божа чистота!

За мене муки взяв на Себе!
Безмовно біль прийшов знести.
Він мною став, Прочанин Неба,
Щоби від зла мене спасти.
Я бачу краплі Його крові,
Які змивають смертний гріх,

І у небесній цій любові
Спасає від геєни всіх.

І поглядом, мов неба диво,
Ввібрати біль у Себе зміг.
Його любов – моя пожива,
Що болю зупиняє біг.
Зі мною був Він до світанку,
Скорботи Муж межі людьми.
Швидку син викликав, і зранку
До лікарів помчали ми.

По волі Господа я знову
В лікарні – щоб казати всім:
Божа любов – оце основа
Всього для нас у світі цім.

Двадцять чотири роки я з Господом. Хворію часто... Направлення до лікарні приймаю як відрядження від Бога на благовістя. Роблю короткі записи... За ці роки з Господом написала понад дві тисячі віршів. Це переважно прославлення і подяка моєму Богові, що Він достукався до мене в шістдесят років. За три тижні мені буде 85 років (записи датовані березнем 2022 р. – Прим. ред.). Ось уже другий місяць я вдома. Після травми дуже важко ходити, але сидіти й писати можу... Тож наважилася надіслати в журнал частину пережитого мною в лікарні.

А поки що до побачення! Великих вам благословень у вашій нелегкій роботі на ниві Божій.

З любов'ю та молитвою стариця в Господі ВАЛЕНТИНА

ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ ЗІ СТОРІНКИ 29

1. Хур (Вих. 17:12).
2. Отніїл (Суд. 3:9–10).
3. Ахіноам (1 Сам. 14:50).
4. Псалми 102 і 103.
5. Із Самарії (Мт. 4:25).
6. Закхей (Лк. 19:5–7).
7. Пилипу (Ів. 14:9).
8. Сини Божі (Рим. 8:14).
9. Терпльять з ним (1 Кор. 12:26).
10. Словами «Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма! Амінь» (2 Сол. 3:18).

ІЛЮСТРАЦІЇ ДО СТАТЕЙ

c. 2 © Lynne Nicholson / shutterstock.com
c. 4 © Darryl Vest / shutterstock.com
c. 5 © djgis / shutterstock.com
c. 6 © Berkmaster / shutterstock.com
c. 8 © AlinaKho / envato.com
c. 10 © Diego Cervo / shutterstock.com
c. 12 © Jesus Cervantes / shutterstock.com

c. 14 © jorisvo / shutterstock.com
c. 16 © ambrozio / shutterstock.com
c. 18 © ambrozio / shutterstock.com
c. 19 © Ісус Навин наказує сонцю.
Худ. Джон Мартін
c. 25 © Phil Date / shutterstock.com
c. 28 © Sorin Popa / shutterstock.com
c. 32 © Gino Santa Maria / shutterstock.com

ВІРА І ЖИТТЯ

Засновник

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»

Видається на добровільні пожертвування читачів.
Виходить шість разів на рік. Тираж 20 000 прим.

Головний редактор Василь Давидюк
Редакційна колегія:

Павло Давидюк
Олена Зенченко
Анна Назаренко
Інна Анохіна
Олег Блощук (переклад віршів з російської)
Микола Давидюк
Вальдемар Цорн

Журнал зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія KB, № 23369-13209PR від 24.05.2018.

Передплатний індекс – 49283

Адреса редакції в Україні:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
вул. Хорольська, 30, м. Київ, Україна, 02090;
тел.: 044-296-86-39; 296-87-69;
e-mail: viz@sns.org.ua; адреса сайту: www.sns.org.ua

Адреса редакції в Німеччині:

LICHT IM OSTEN, Postfach 1340,
70809 Korntal, GERMANY
Телефон: 0711-83-99-08-23; факс: 0711-83-99-08-4;
e-mail: wzorn@lio.org

Адреса представництва у США:

USA, Light in the East, P.O. Box 185,
Orangevale, CA 95662
Tel.: 916-348 33 88; e-mail: liteusa@lio.org

Формити передплату на журнал, надсилати листи
і матеріали можна за будь-якою з наведених адрес.

Пожертвування можна надсилати за наступними реквізитами:

РО «УМТ "СВІТЛО НА СХОДІ"»,
IBAN: UA38305299000026006000117462
AT КБ «Приватбанк» м. Києва
Код ЄДРПОУ / ІНН: 14300272.

У призначенні платежу вказати:

«Пожертвування на журнал ... (назва журналу)...».
ПІБ, адресу і номер телефону отримувача журналу.

Пожертвування із західних країн можна надсилати
чеками на адресу редакції в Німеччині
або переказами на банківський рахунок:

IBAN DE07604500500009916425
SWIFT/BIC SOLADES1L BG
Kreissparkasse Ludwigsburg

**Видання й розповсюдження
журналу залежить від молитовної
та матеріальної підтримки читачів!**

Позиція редакції не завжди співпадає з позицією авторів
надрукованих матеріалів.

Рукописи, надіслані до редакції, рецензуванню
та поверненню авторам не підлягають.

Комп'ютерна верстка та дизайн: Йордан Пелянські, Микола Давидюк
© «СВІТЛО НА СХОДІ», 2023.

ISSN 1610-9120

Номер підписано до друку 31 березня 2023 року.

Надруковано ООО «Новий друк»,
вул. Магнітогорська, 1, м. Київ, Україна, 02094.

На обкладинці:
© 33824836 / shutterstock.com

sns.org.ua

**І ото, Я перебуватиму
з вами повсякденно
аж до кінця віку.
Амінь!**

Ісус Христос